

Re-integratie in Rheden

Effectiviteit van het re-integratiebeleid



CAB *fundeert* beleid



Re-integratie in Rheden

Effectiviteit van het re-integratiebeleid

In opdracht van Rekenkamercommissie Rheden

drs. Eelco Westerhof
Marije Nanninga MSc

April 2012

Samenvatting

De rekenkamercommissie van de gemeente Rheden heeft een onderzoek uitgevoerd naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het re-integratiebeleid in de gemeente Rheden. Hiervoor zijn drie onderzoeksvragen opgesteld:

1. Hoe doelmatig en doeltreffend is het re-integratiebeleid van de gemeente Rheden (staat de inzet van instrumenten in verhouding tot de resultaten)?
2. Resulteert het re-integratiebeleid van de gemeente Rheden in de beoogde effecten?
3. In hoeverre dragen de instrumenten die de gemeente Rheden inzet in het kader van het re-integratiebeleid daadwerkelijk bij aan de stimulering van arbeidsparticipatie en vermindering van uitkeringsafhankelijkheid van burgers?

Visie en beleid

De gemeente Rheden heeft een brede visie op re-integratie. Hierbij geeft zij aan dat werk voorop staat, maar dat er nadrukkelijk gekeken wordt naar maatschappelijke participatie. Hierbij biedt volgens de visie een koppeling met de WMO mogelijkheden.

In de vertaling van de visie naar beleid verdwijnt deze bredere visie grotendeels. De kaders en het beleidsplan zijn een vertaling van de wet en landelijke afspraken. Zo zijn de belangrijkste doelen dat het beleid binnen de budgetten wordt uitgevoerd en dat het bestand jaarlijks met 5% daalt. Op een klein aantal taakstellingen na, ontbreekt in het beleid de eigen gemeentelijke keuze van wat men met re-integratie wil bereiken. Zo is onduidelijk welke doelgroepen prioriteit hebben en waar het geld aan besteed gaat worden.

Dat er weinig eigen beleid op papier staat betekent niet dat de gemeente Rheden geen keuzes heeft gemaakt. Binnen de organisatie en in de uitvoering worden verschillende keuzes op het terrein van inzet van instrumenten en middelen en de keuze voor doelgroepen gemaakt. Zo is besloten om vanaf 2010 sterker in te zetten op de doelgroep die het dichtst bij werk staat. En is in 2010 sterk ingezet op loonkostensubsidies. Omdat het budget onder druk kwam te staan zijn de loonkostensubsidies vanaf eind 2010 weer afgebouwd. Deze keuzes zijn echter niet systematisch vastgelegd.

Resultaten

Van de beperkte doelen die de gemeente heeft gesteld wordt een deel behaald. In de onderstaande tabel zijn de doelen en resultaten weergegeven:

Doel	Resultaat
Het bestand moet jaarlijks dalen met 5%.	Tot 2008 is dit doel behaald. In de jaren daarna is het bestand licht gegroeid.
Het werkgeversservicepunt Alert helpt jaarlijks 50 mensen aan een baan .	Alert heeft in de periode 2009-2011 190 mensen aan een baan geholpen.
80% van de niet vrijgestelde klanten heeft een traject.	Op basis van het onderzoek is niet te bepalen of dit doel behaald is.
Streven naar een preventiequote van 20%.	In 2010 en 2011 lag de preventiequote hoger dan 20%
Jaarlijks uitkomen met het inkomensdeel.	Tot 2009 was er een overschot op het inkomensdeel en is het doel behaald. Vanaf 2009 is er een tekort ontstaan
Jaarlijks uitkomen met het werkdeel	Tot 2010 was er een overschot op het werkdeel en is dit doel behaald. In 2010 was er voor het eerst een tekort.

Omdat de gemeente Rheden voor de afzonderlijke instrumenten geen doelen heeft opgesteld is niet te bepalen of deze naar verwachting hebben gepresteerd.

Het algemene beeld dat ontstaat is dat de gemeente door een sterke inzet op loonkostensubsidies meer uitstroom heeft weten te creëren. Het besluit tot afbouw en beëindiging van het instrument heeft echter als mogelijk gevolg dat degenen die het op de arbeidsmarkt niet red- den zonder subsidie weer terug zullen stromen in een uitkering.

Of de gemaakte kosten in verhouding staan tot de behaalde resultaten is op basis van het onderzoek niet te bepalen. Hiervoor zijn een aantal redenen:

- Er is voor de trajecten niet vooraf bepaald wat het te behalen resultaat moest zijn. Daarom is het nu niet mogelijk te bepalen of de resultaten als voldoende beoordeeld kan worden.
- Het is onduidelijk of klanten die via een traject zijn uitgestroomd dit niet hadden ge- daan zonder traject.
- De uitgaven uit het werkdeel bestaan deels uit personeelskosten. Onduidelijk is of deze inhuur voor betere resultaten heeft gezorgd.

Informatievoorziening

De informatievoorziening binnen de ambtelijke organisatie is onvoldoende geweest. Tot en met 2008 is niet inzichtelijk gemaakt wat de resultaten van de trajecten waren. Dit werd veroorzaakt doordat er vooraf geen referentiekader was opgesteld. Dit maakt het onmogelijk om te bepalen of resultaten “goed” waren. Eind 2008 is dit binnen de organisatie opgepakt en kan dit wel. Daarnaast geeft de gemeente aan dat men, om te voorkomen dat langlopend niet-werkende instrumenten worden toegepast, altijd kortlopende contracten heeft afgesloten.

De informatievoorziening aan de raad is onvoldoende geweest. Oorzaak hiervoor zijn de zeer beperkte kaders die de raad gesteld heeft. Het blijkt dat het onderwerp re-integratie tot 2011 niet als prioriteit werd gezien. Er werd gestuurd op financiën en niet op effect. De financiële informatie werd aan de raad geleverd. Het verhaal achter de cijfers, namelijk een verklaring en de gerealiseerde effecten ontbraken. De raad heeft besloten om zich nadrukkelijker op het onderwerp te gaan bewegen en nieuwe kaders wil gaan stellen.

De resultaten in perspectief

In vergelijking met referentiegemeenten en het landelijke beeld steekt de gemeente Rheden positief af. Zowel de ontwikkeling van het bestand, de instroom als de uitstroom in de gemeente Rheden zijn beter dan bij referentiegemeenten. In de onderzoeksperiode is het tekort op het inkomensdeel in de gemeente Rheden kleiner en is het werkbudget opgemaakt terwijl er bij andere referentiegemeenten en landelijk nog steeds overschotten zijn.

Conclusie

De gemeente Rheden heeft geen doelen gesteld. Daarom kan niet bepaald worden of de gemeente Rheden het “goed” gedaan heeft. In perspectief met referentiegemeenten en het landelijke beeld steken de resultaten die de gemeente Rheden heeft bereikt positief af. Het is echter onduidelijk of dit veroorzaakt is door de inspanningen van de gemeente Rheden of dat andere factoren zoals de arbeidsmarkt, demografische ontwikkelingen of de economische structuur hiervoor hebben gezorgd. Daarnaast heeft de raad geen kaders opgeteld of eigen keuzes gemaakt. Het is daarom onduidelijk of de gemeente aan haar eigen streven heeft vol- daan.

Inhoud

Inleiding	5	
Onderzoeksvraag	5	
Methodologie en toetsingskader	6	
Leeswijzer	7	
Hoofdstuk 1	9	
Het beleidsterrein in vogelvlucht	9	
1.1 De arbeidsmarkt in Rheden	11	
1.2 Bestandsanalyse	14	
Hoofdstuk 2	16	
Re-integratiebeleid in Rheden	16	
2.1 Visie op re-integratie	16	
2.2 Doel- en taakstellingen	17	
2.3 Instrumenten	18	
2.4 Uitvoering	20	
2.5 Beantwoording van de deelvragen	22	
Hoofdstuk 3	24	
Uitvoering	24	
3.1 Preventie instroom	24	
3.2 Ontwikkeling van het bestand	25	
3.3 Resultaten in- en uitstroom bijstandsccliënten	25	
3.4 Trajecten	27	
3.5 Financiën	29	
3.6 Beantwoording van de deelvragen	32	
Hoofdstuk 4	35	
Informatievoorziening	35	
4.1 Klant-, uitvoerings- en procesinformatie	35	
4.2 Gemeenteraad	36	
4.3 Beantwoording van de deelvragen	38	
Hoofdstuk 5	40	
Conclusies en aanbevelingen	40	
Bijlage 1	Toetsingskader	44
Bijlage 2	Bronnen en interviews	45
Bijlage 3	Ontwikkeling budgetten	47
Bijlage 4	Beschrijving instrumenten	48
Bijlage 5	Resultaten trajecten	50
Bijlage 6	Terminologie en afkortingen	52

Inleiding

Sinds 2004 zijn gemeenten zelf financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB). In 2006 is door de modernisering van de WSW ook financiering voor de WSW direct naar gemeenten gegaan. Het is aan gemeenten zelf om te bepalen welke instrumenten in het kader van re-integratie en participatie worden ingezet. Ook de verdeling van re-integratie-inspanningen over verschillende klanten en doelgroepen kan zelf bepaald worden. Voor de uitvoering kan zij er voor kiezen dit zelf uit te voeren of in een gemeenschappelijke regeling te doen.

Na de invoering van de WWB bleek dat landelijk het bijstandsbestand snel daalde met inzet van slechts een gedeelte van de beschikbare re-integratiemiddelen. Sinds de economische crisis en recessie in 2008 is het bijstandsbestand weer aan het oplopen en blijken ook steeds meer gemeenten het volledige re-integratiebudget te besteden (inclusief reserves). Daarnaast heeft het kabinet aangekondigd fors te zullen bezuinigen op de re-integratiemiddelen. Voor gemeenten is het dus zaak om met minder middelen toch een goed resultaat op het terrein van re-integratie en participatie te boeken. Voor 2013 staat de nieuwe Wet Werken naar Vermogen (WWnV) voor de deur. In deze wet krijgt de gemeente te maken met ontschotte budgetten en een vernieuwde doelgroep. In combinatie met de bezuiniging betekent dit dat gemeenten voor keuzes komen te staan.

Welke aanpak werkt voor welke doelgroepen en voor wie en hoe heeft de gemeente Rheden het de afgelopen jaren gedaan? Om antwoord te krijgen op onder andere deze vragen heeft de rekenkamercommissie een onderzoek laten uitvoeren naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het re-integratiebeleid.

Onderzoeksvraag

De rekenkamercommissie (RKC) heeft voor dit onderzoek de volgende centrale probleemstellingen geformuleerd:

1. Hoe doelmatig en doeltreffend is het re-integratiebeleid van de gemeente Rheden (staat de inzet van instrumenten in verhouding tot de resultaten)?
2. Resulteert het re-integratiebeleid van de gemeente Rheden in de beoogde effecten?
3. In hoeverre dragen de instrumenten die de gemeente Rheden inzet in het kader van het re-integratiebeleid daadwerkelijk bij aan de stimulering van arbeidsparticipatie en vermindering van uitkeringsafhankelijkheid van burgers?

Deze onderzoeksvraag is onderverdeeld in een vijftiental deelvragen die betrekking hebben op de inhoud van het beleid, de beleidsinstrumenten, de financiën, doelen en informatievoorziening.

Tabel 1 Deelvragen

Beleid en instrumenten
Is het beleid voor re-integratie duidelijk geformuleerd, is het samenhangend en onderbouwd?
Zijn er doelstellingen geformuleerd?
Wat zijn de doelgroepen?
Wat zijn de doelstellingen/normen per doelgroep?
Wordt gebruik gemaakt van de re-integratie-/participatieladder?
Welke instrumenten worden er (per doelgroep) gebruikt om de re-integratiedoelstellingen te behalen?
Sluiten de activiteiten en de projecten aan op het vastgestelde beleid van de gemeente Rheden?
Wie zijn de partners waarmee de gemeente samenwerkt op het gebied van re-integratie?
Welke doelgroepen worden door de respectievelijke partners bediend?
Uitvoering en resultaten
Wat zijn de resultaten uitgesplitst naar partner en naar doelgroep?
Hoeveel mensen zijn er in de jaren 2007, 2008, 2009 en 2010 doorverwezen naar elk van de partners, uitgesplitst naar doelgroep?
Wat is het eindresultaat (bruto-effect) en indien mogelijk wat is het effect van het beleid (netto-effect) ten aanzien van: <ul style="list-style-type: none"> o de instroom van cliënten; o de (duurzame) uitstroom van cliënten; o het terugvalpercentage; o de omvang van het granieten bestand (de cliënten die langer dan 5 jaar in de bijstand zitten)
Hoeveel mensen, waarbij in zekere mate sprake is van een maatschappelijk isolement, worden succesvol geactiveerd?
Informatievoorziening
Heeft de gemeenteraad van de gemeente Rheden inhoudelijke en/of financiële beleidskaders vastgesteld?
Worden de re-integratietrajecten geëvalueerd en het klantenbestand geanalyseerd?

Het onderzoek richt zich op de periode 2007-2010. Waar mogelijk wordt 2011 meegenomen.

Methodologie en toetsingskader

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van verschillende onderzoeksmethoden. Het gaat hierbij om:

- Document- en literatuurstudie waarbij zowel bronnen van de gemeente als andere bronnen gebruikt zijn.
- Interviews met sleutelfiguren binnen de gemeente.
- Interviews met ketenpartners.
- Benchmark.

In de bijlage is een lijst van gebruikte documenten en geïnterviewde personen opgenomen.

Het toetsingskader is bepaald door drie normatieven:

- Wettelijke kaders
- De door de gemeenten zelf gestelde doelen
- De gemiddelde prestaties in vergelijkbare gemeenten (voor zover bekend)

Om zicht te krijgen op de beleidsdoelen, de resultaten en de achterliggende motivaties van beleid, is gebruik gemaakt van de methode van realistisch evalueren. Binnen deze methode is het niet alleen de vraag wat het resultaat is van bepaald beleid, maar ook hoe dit resultaat tot stand gekomen is. Beleid kan onder bepaalde omstandigheden voor bepaalde doelgroepen wel effectief zijn, terwijl andere doelgroepen er niet van profiteren. Ook worden impliciete verwachtingen en doelen op deze manier inzichtelijk gemaakt.

Bij zowel de harde toetsing als het realistische evalueren staan de volgende onderwerpen centraal:

Tabel 2 normen voor de toetsing

Onderzoeksitems	Norm
Beleid (vastgestelde doelen m.b.t. re-integratiebeleid)	<p>Het beleid voldoet aan de wettelijke vereisten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn verordeningen • Er is beleid voor NUGGERS <p>Het beleid is doelgericht De doelen en de operationalisering daarvan zijn SMART geformuleerd Het beleid is consistent in schrift en uitvoering</p>
Uitvoering (inzet van re-integratie instrumenten)	<p>Het beleid is consistent in schrift en uitvoering Het instrumentarium sluit aan bij de doelen uit het beleid Er zijn duidelijke resultaatafspraken met betrekking tot de uitvoering Resultaten zijn afgezet tegen doelen en taakstellingen</p>
Verantwoording aan de raad	<p>Informatie is op maat Informatie is tijdig Informatie sluit aan bij de doelen Informatie is in perspectief (vergelijking in tijd en met andere gemeenten) Informatie is volledig</p>
Budgettair	<p>Resultaten worden afgezet tegen doelen, taakstellingen en kosten Kosten per instrument zijn inzichtelijk Het beleid is uitgevoerd binnen de beschikbare middelen</p>

Leeswijzer

Dit rapport geeft antwoord op de door de RKC gestelde onderzoeksvragen voor de gemeente Rheden. In hoofdstuk 1 van het rapport wordt een korte schets gegeven van re-integratie in Nederland en de komende veranderingen in het sociale domein. Daarnaast bevat dit hoofdstuk een schets van de arbeidsmarkt en het bijstandsbestand in de gemeente Rheden.

Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van het re-integratiebeleid in de gemeente en de daaruit voortvloeiende doelen.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de resultaten van het gestelde beleid. Hierbij wordt zowel gekeken naar de beleidsresultaten als naar de financiële realisatie van het gevoerde beleid.

Tevens worden de resultaten in perspectief geplaatst door een vergelijking met referentie-gemeenten en het landelijke beeld.

Hoofdstuk 4 richt zich op de bedrijfsvoering en de informatievoorziening met betrekking tot re-integratie. Het gaat hierbij zowel om de informatieverzameling als om de wijze waarop de informatie naar de gemeenteraad is geregeld.

Tot slot worden in hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

Elk hoofdstuk wordt afgesloten met de beantwoording van de bij het onderwerp behorende deelvragen.

Hoofdstuk 1

Het beleidsterrein in vogelvlucht

De invoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) in 2004 heeft de uitvoering en verantwoordelijkheid van de bijstandverlening en re-integratie bij gemeenten neergelegd. Kerngedachte van de WWB is dat iedere Nederlander in zijn of haar eigen bestaan moet voorzien (“werk boven inkomen”). Pas wanneer dat niet lukt is een uitkering mogelijk. Voor gemeenten betekende de invoering van de WWB meer financiële verantwoordelijkheid, maar ook meer beleidsvrijheid. Zo mogen gemeenten zelf keuzes maken met betrekking tot het inzetten re-integratiebeleid en het aanbod van re-integratievoorzieningen. Sinds 2006 hebben de gemeenten hier de vrijheid bij gekregen om zelf re-integratietaken uit te voeren.

Bij de uitvoering van de WWB worden twee budgetten door het Rijk beschikbaar gesteld. Het gaat hier om het zogenaamde inkomensdeel en het participatiebudget. De hoogte van deze budgetten wordt voor grotere gemeenten bepaald aan de hand van een verdeelmodel, waarin op basis van sociaaleconomische kenmerken een verdeelsleutel wordt toegepast bij de verdeling van het macrobudget over de individuele gemeenten. Dit wordt het objectieve verdeelmodel genoemd. Ook voor de gemeente Rheden geldt dit model.

Inkomensdeel

Het inkomensdeel is het budget dat bestemd is voor de verstrekking van uitkeringen. Eventuele overschotten mogen gemeenten vrij besteden, maar eventuele tekorten moeten ook zelf worden opgevangen. Wanneer een gemeente in een bepaald jaar een tekort heeft op het inkomensdeel van meer dan 10% dan kan zij onder voorwaarden aanspraak maken op een Incidentele Aanvullende Uitkering (IAU). De IAU geeft een compensatie voor de tekorten boven de 10%. De eerste 10% is altijd voor rekening van de gemeente. Voor gemeenten met meer dan 40.000 inwoners zijn de voornaamste voorwaarden voor het ontvangen van de IAU dat er naast een tekort van meer dan 10% sprake moet zijn van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt en dat het gevoerde beleid niet voor het tekort heeft gezorgd.

Participatiebudget

Het participatiebudget is een geoormerkt budget dat een uitkering bevat voor onder andere re-integratievoorzieningen (Werkdeel). Dit betekent dat gemeenten het budget alleen aan deze taken mogen besteden. Tot 2010 mochten gemeenten van eventuele overschotten 75% overhevelen naar het volgende jaar. Vanaf 2010 mogen gemeenten nog maar 25% van het budget meenemen. Een groter overschot moet terugbetaald worden aan het Rijk. Het Werkdeel van het participatiebudget mogen gemeenten inzetten voor allerlei zaken die betrekking hebben op re-integratie en/of participatie. Uitvoeringskosten mogen niet uit het budget betaald worden. Dit dient betaald te worden uit het gemeentefonds en andere eigen middelen.

WIJ

Sinds de invoering van de WWB heeft er een aantal grote wijzigingen plaatsgevonden. In oktober 2009 is de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) ingevoerd. Het doel van de wet was om jongeren tot 27 jaar aan werk of scholing te helpen. Voor gemeenten betekende dit dat

zij verplicht waren jongeren tot 27 jaar die een uitkering aanvroegen een aanbod te doen. Dat kon een aanbod zijn voor werk, scholing of een combinatie van beide. Jongeren waren verplicht het aanbod te accepteren. Bij weigering werd ook de uitkering geweigerd. Per januari 2012 is de WIJ afgeschaft en opgegaan in de WWB.

Wijzigingen van 2012

Per 1 januari 2012 is er een aantal wijzigingen in de WWB doorgevoerd. Deze zullen we hieronder kort toelichten.

Wachttijd voor jongeren

Met de overheveling van de WIJ naar de WWB is eveneens een wachtingeregeling voor jongeren tot 27 jaar ingevoerd. Jongeren moeten door deze regeling eerst vier weken zelf op zoek naar een baan of een opleiding. Pas hierna komt een jongere in aanmerking voor een uitkering en ondersteuning bij re-integratie.

Huishoudenstoets

Tot en met 2011 konden volwassen inwonende kinderen of inwonende ouder(s) zelfstandig recht op bijstand hebben. Dit is per 1 januari 2012 anders: (alleenstaande) ouders en volwassen kinderen die op één adres wonen, krijgen één gezamenlijke bijstandsuitkering. Het inkomen van alle gezinsleden wordt meegeteld om de hoogte van deze bijstandsuitkering te bepalen. Uitzonderingen hierop zijn inkomsten uit een Wajonguitkering. Inkomsten van volwassen kinderen die studeren of bijvoorbeeld een leerwerkbaan hebben, worden pas meegeteld vanaf ongeveer € 1.000 per maand.

Tegenprestatie

Vanaf 1 januari 2012 geldt dat de gemeente een tegenprestatie mag vragen van mensen die een bijstandsuitkering ontvangen. Die tegenprestatie bestaat uit werkzaamheden die nuttig zijn voor de samenleving. De werkzaamheden mogen betaald werk niet in de weg staan en mogen niet voor een langere periode gelden. Daarnaast dienen het werkzaamheden naar het vermogen van de individuele cliënt te zijn. Gemeenten bepalen zelf of er een tegenprestatie gevraagd wordt.

De Wet Werken naar Vermogen

Naar verwachting zal per 1 januari 2013 de Wet Werken naar Vermogen (WWnV) worden ingevoerd. Deze wet betekent een grote verandering binnen het sociale domein. Het voorstel omvat de samenvoeging van de WWB, de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en de nieuwe instroom in de Wajong.

De WWnV heeft tot doel dat mensen zoveel mogelijk naar vermogen gaan meedoen. Hierbij zijn drie uitgangspunten van belang:

- Iedereen werkt naar vermogen, bij voorkeur bij een reguliere werkgever.
- Iemand die alleen in een beschutte omgeving kan werken heeft de mogelijkheid in te stromen in de WSW.
- Voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikte jonggehandicapten blijft de Wajong bestaan.

Kerndoel van de nieuwe wet is dat er meer mensen met een arbeidsbeperking aan de slag gaan bij een reguliere werkgever.

De regering geeft aan dat zij drie concrete doelen wil bereiken:

- Dat mensen worden beoordeeld op hun mogelijkheden en niet op hun beperkingen;
- Er is alleen ondersteuning voor wie het echt nodig heeft;
- Er komt een transparant nieuw activerend stelsel dat mensen uit de uitkering houdt.

Voor gemeenten betekent de invoering van de WWnV in de praktijk dat zij te maken krijgen met een bredere doelgroep op het terrein van re-integratie die zij met minder middelen moeten gaan bedienen. In deze verandering blijft de WSW alleen bestaan voor beschermd werken en zullen de overige cliënten (WSW, WWB en Wajong) buiten de deur bij reguliere werkgevers aan de slag moeten. Hiervoor komt een nieuw instrument ter beschikking van gemeenten: loondispensatie. Dit instrument maakt het mogelijk dat werkgevers alleen het arbeidsproductieve deel van een werknemer hoeven te betalen. Gemeenten vullen het inkomen van de werknemer aan tot maximaal het minimumloon.

Financieel betekent de invoering van de WWnV dat er een korting wordt toegepast op de gelden die nu nog beschikbaar zijn voor de WSW en het Werkdeel. Deze budgetten worden samengevoegd tot één ongedeeld budget voor re-integratie. Omdat een groot deel van dat budget in eerste instantie besteed zal moeten worden aan de inkomens van de huidige WSW-ers zal er voor de re-integratie van WWB-ers minder geld beschikbaar komen.

Om een beeld te geven van de bezuinigingen wordt hieronder een overzicht gegeven van de gelden die voor re-integratie beschikbaar zijn. Hieruit blijkt dat het Werkdeel van het participatiebudget in vergelijking met 2010 in 2012 met 1,5 miljoen afneemt. Vanaf 2013 maakt het Werkdeel deel uit van het totale budget voor de Wet Werken naar vermogen. In dit budget zijn ook de budgetten voor de WSW opgenomen. Eventuele tekorten op de WSW zullen in de toekomst dus ook drukken op het budget voor re-integratie van bijstandsgerechtigden. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de geprognosticeerde ontwikkeling van de budgetten en verwachte uitgaven op het Werkdeel en het WSW-budget.

Tabel 3. Omvang Werkdeel participatiebudget

Rheden	Omvang Werkdeel participatiebudget
2010	3.044.041
2011	2.868.291
2012	1.570.923

Voor gemeenten ligt er op dit moment een aantal keuzepunten. Hierbij gaat het om de herinrichting van de WSW en het bepalen van doelgroepen in het kader van re-integratie. Wat betreft re-integratie is het de vraag welke doelgroepen nog ondersteund worden en welke instrumenten daar nog voor beschikbaar komen.

1.1 De arbeidsmarkt in Rheden

Opvallend genoeg lijkt het bijstandsbestand van de gemeente Rheden tot 2010 relatief weinig last te hebben gehad van de economische crisis. In 2009 en 2010 is het aantal uitkeringen slechts licht gestegen. In totaal ontvangt gemiddeld 3% van het aantal huishoudens in de gemeente Rheden een bijstandsuitkering.

Tabel 4.: kerngegevens gemeente Rheden

Activiteit	2007	2008	2009	2010
Kerngegevens:				
Aantal inwoners	43.763	43.679	43.724	43.982
Beroepsbevolking	18.840	18.970	18.950	19.207
Bijstand (onder de 65)				
Aantal bijstandsuitkeringen (WWB+WIJ)	627	595	602	617
% van het totaal aantal huishoudens	3,1%	3,0%	3,0%	3,0%
Ontwikkeling	-8,2%	-5,1%	1,2%	2,5%

Bron: ministerie SZW, CBS, provincie Gelderland en gemeente Rheden (aantal bijstandsuitkeringen)

De deelname aan de arbeidsmarkt in de gemeente Rheden is de afgelopen jaren sterk gestegen, van 65% in 2007 naar 70% in 2009. De participatie ligt daarmee in 2009 hoger dan gemiddeld in de provincie Gelderland en Nederland.

Tabel 5. Deelname aan de arbeidsmarkt, 2008/2009

	Netto participatie		
	2007	2008	2009
Rheden	65,1%	68,7%	69,5%
Gelderland	67%	68,1%	67,7%
Nederland	66,6%	68,2%	67,8%

Bron: CBS

Opvallend is dat Rheden zowel een relatief hoog percentage hoog- als laagopgeleiden kent. Het percentage van de beroepsbevolking dat een middelbaar onderwijsniveau heeft, ligt lager dan in de provincie Gelderland en Nederland.

Tabel 6. Beroepsbevolking naar opleidingsniveau, 2009

	Laag onderwijsniveau	Middelbaar onderwijsniveau	Hoog onderwijsniveau
Rheden	26%	40%	34%
Gelderland	23%	44%	32%
Nederland	23%	43%	33%

Bron: CBS

De meeste werkgelegenheid in de gemeente Rheden is te vinden in de zorg. Deze sector maakt ruim een kwart uit van de totale werkgelegenheid. Ook de zakelijke dienstverlening, industrie en handel zijn goed vertegenwoordigd in Rheden.

De afgelopen vijf jaar is de totale werkgelegenheid in de gemeente Rheden gestegen met 6,8%. Die stijging wordt vooral veroorzaakt door een sterke stijging van de werkgelegenheid in twee grote sectoren, namelijk de zakelijke dienstverlening en de zorg. Door de vergrijzing mogen we de komende jaren een verdere stijging van de werkgelegenheid in laatstgenoemde sector verwachten. Aan de onderkant van deze sector liggen daarom nu en in de toekomst kansen voor het bijstandsbestand van de gemeente Rheden.

Een daling van de werkgelegenheid zien we vooral in een aantal kleinere sectoren, maar ook in de industrie. Aan de onderkant van de industrie en de bouw liggen doorgaans veel uitstroomperspectieven voor bijstandsccliënten. De bouw is een relatief kleine sector in Rheden die ook nog eens een daling van de werkgelegenheid kent. De industrie is een stuk groter, maar ook in deze sector zien we dus een daling van de werkgelegenheid. Deze ontwikkelingen zijn weinig positief voor het bijstandsbestand van de gemeente Rheden.

Tabel 7. Verdeling werkgelegenheid Rheden, 2011

Sector	Aantal arbeidsplaatsen	Aandeel (%)	Ontwikkeling 2007-2011 (%)
Landbouw, bosbouw en visserij	139	0,8%	-9,2%
Industrie en energie	2.557	14,2%	-10,9%
Bouwnijverheid	803	4,5%	-15,9%
Groot- en detailhandel	2.505	13,9%	0,2%
Vervoer en opslag	528	2,9%	-29,4%
Horeca	727	4,0%	-3,3%
Informatie en communicatie	231	1,3%	26,9%
Financiële instellingen	166	0,9%	-20,2%
Zakelijke dienstverlening	3.012	16,7%	25,7%
Openbaar bestuur en overheid	404	2,2%	-10,2%
Onderwijs	1.317	7,3%	11,0%
Gezondheids- en welzijnszorg	4.780	26,6%	29,4%
Cultuur, sport en recreatie	343	1,9%	17,9%
Overige dienstverlening	474	2,6%	3,0%
Totaal	17.986	100,0%	6,8%

Bron: Werkgelegenheidsregister Lisa

Als we kijken naar de ontwikkeling van 2009 op 2010, dan zien we dat de werkgelegenheid in de gemeente Rheden zich positief ontwikkeld heeft en met 1,5% is gestegen. Dit terwijl op provinciaal en landelijk niveau de werkgelegenheid licht is gedaald. De stijging in Rheden wordt vooral veroorzaakt door een sterke toename van de werkgelegenheid in de zorg, namelijk met 13,3%. In de provincie Gelderland en Nederland kent deze sector ook een stijging, maar deze is veel minder sterk. Daling zien we vooral bij de horeca en financiële instellingen, maar ook in de bouw en de industrie.

Tabel 8. Ontwikkeling werkgelegenheid 2009-2010

	Rheden 2009-2010	Provincie Gelderland 2009-2010	Nederland 2009-2010
Landbouw	2,2%	-1,1%	-2,1%
Industrie	-5,5%	-3,1%	-3,6%
Nutsbedrijven	3,2%	1,9%	1,7%
Bouwnijverheid	-8,9%	-4,2%	-4,3%
Detailhandel	-1,9%	-0,8%	-1,1%
Vervoer en opslag	-0,9%	-1,7%	-2,4%
Horeca	-7,2%	-0,9%	-0,3%
Informatie en communicatie	2,2%	-0,3%	-1,5%
Financiële instellingen	-10,8%	-0,1%	-3,0%
zakelijke dienstverlening	0,2%	-0,9%	-0,2%
Openbaar bestuur,	-4,7%	-4,7%	-1,3%
Onderwijs	3,5%	0,7%	0,8%
Zorg	13,3%	3,7%	2,8%
Overige dienstverlening	1,6%	3,3%	3,2%
Totaal	1,5%	-0,5%	-0,7%

Bron: LISA

Het aantal niet-werkende werkzoekenden dat staat ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf is van 2007 op 2009 gestegen om vervolgens in 2010 te dalen. Het aantal openstaande vacatures is vanaf 2008, het jaar van de economische crisis, beduidend minder geworden en is vrij laag te noemen.

Tabel 9. Kerncijfers arbeidsmarkt UWV WERKbedrijf, gemeente Rheden

	December 2007	December 2008	December 2009	December 2010
Niet werkende werkzoekenden (NWW)	1.069	1.135	1.241	1.119
% NWW op beroepsbevolking	5,7%	6%	6,5%	5,8%
Aantal openstaande vacatures	68	28	18	24

Bron: UWV WERKbedrijf

1.2 Bestandsanalyse

Eerder zagen we al dat de invloed van de recessie op het aantal bijstandsgerechtigden tot 2010 in Rheden niet erg sterk is geweest. Van december 2006 op december 2010 is het totale aantal bijstandsuitkeringen gedaald met 9,6%. Dit terwijl het aantal bijstandsuitkeringen over dezelfde periode in de provincie Gelderland en Nederland gestegen is, met respectievelijk 0,5% en 2%.

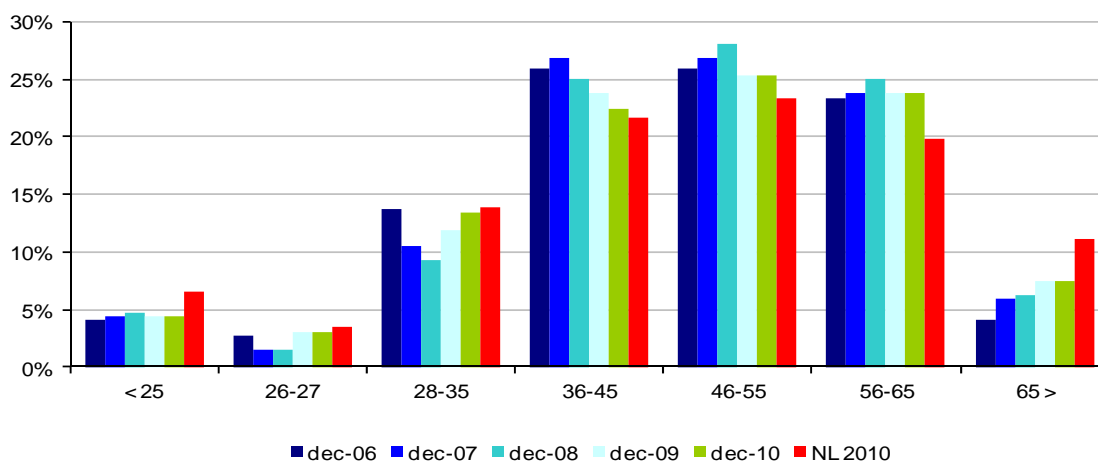
Tabel 10. Ontwikkeling bijstandsbestand onder de 65 jaar, 4^e kwartaal van het jaar

	December 2006	December 2007	December 2008	December 2009	December 2010	Ontwikkeling Dec 2007-2010
Rheden	683	627	595	602	617	-9,6%
Gelderland	28.370	25.660	24.220	26.250	28.500	0,5%
Nederland	300.950	273.980	258.780	280.800	306.980	2%

Bron: CBS en kernkaart SZW

Het aantal 65-plussers met een bijstandsuitkering is vanaf 2006 gestegen, terwijl het aantal uitkeringen onder andere leeftijdsgroepen juist is gedaald. De grootste groep uitkeringsgerechtigden is de groep 46-55 jaar, gevolgd door 56-65-jarigen. De gemeente heeft daarmee te maken met een vergrijsd bestand. Jongeren ontvangen veel minder vaak een uitkering. In vergelijking met Nederland zien we dit terug. De groepen tussen de 36 en 65 jaar zijn in de gemeente Rheden sterker vertegenwoordigd. Opvallend is het lagere percentage jongeren in de bijstand.

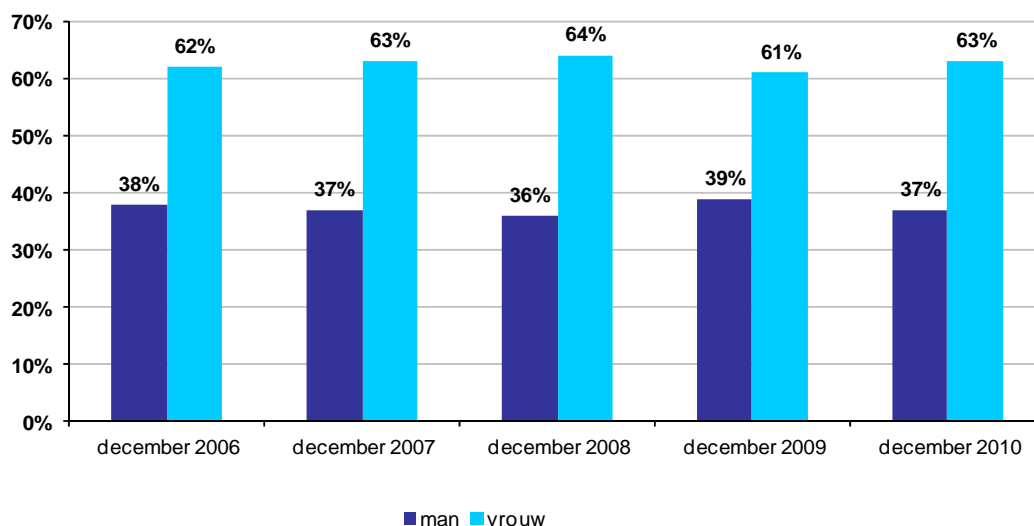
Figuur 1. Aantal bijstandsuitkeringen naar leeftijd in de gemeente Rheden



Bron: CBS (afgrond op 10-tallen)

Opgesplitst naar geslacht zien we dat het in de gemeente Rheden vooral vrouwen zijn die een uitkering ontvangen: 63% tegenover 37% mannen. Deze verhouding is de laatste jaren stabiel. In vergelijking met het landelijke beeld zijn vrouwen sterker vertegenwoordigd in het bijstandsbestand in Rheden. Landelijk is 55% van de uitkeringsontvangers vrouwelijk.

Figuur 2. Percentage bijstandsuitkeringen naar geslacht in de gemeente Rheden



Bron: CBS

Driekwart van het bijstandsbestand van de gemeente Rheden ontvangt langer dan een jaar een uitkering. Deze mensen zijn over het algemeen minder gemakkelijk uit te plaatsen naar regulier werk. Wel is het aantal mensen dat langer dan 12 maanden een bijstandsuitkering ontvangt van 2006 op 2010 afgenomen en wel met 5 procentpunt. Dit beeld komt overeen met het landelijke beeld ook hier is het aantal uitkeringen dat langer dan 12 maanden loopt tussen 2006 en 2010 ook met 5% afgenomen tot 75%.

Tabel 11. Uitkeringsgerechtigden naar uitkeringsduur

Uitkeringsduur	december 2006	december 2007	december 2008	december 2009	december 2010
Korter dan 12 maanden	20%	20%	16%	25%	25%
Langer dan 12 maanden	80%	80%	84%	75%	75%

Bron: CBS

Hoofdstuk 2

Re-integratiebeleid in Rheden

Dit hoofdstuk beschrijft het re-integratiebeleid van de gemeente Rheden. Allereerst wordt ingegaan op de visie op re-integratie. Daarna wordt het beleid en de uitvoering daarvan beschreven.

2.1 Visie op re-integratie

Het coalitieakkoord 2007-2010 benoemt op twee punten re-integratie. Het college geeft aan dat onderzocht zal worden of gesubsidieerde arbeid kan blijven bestaan omdat het voorkomt dat mensen in een sociaal isolement komen, het de kansen op de arbeidsmarkt vergroot en maatschappelijk relevante arbeid mogelijk maakt. Daarnaast benoemt het akkoord dat er bij vrijwilligerswerk en mantelzorg binnen de WMO wordt gekeken naar de mogelijkheden die de WWB hierbij biedt.

Beide punten zijn voornemens in de uitvoering. Een nadere visie op het onderwerp of richtinggevende voornemens ontbreken.

In het coalitieakkoord 2010-2014 komt re-integratie nadrukkelijk naar voren. Het Sociaal beleid is één van de vier speerpunten van het coalitieakkoord. Het college benadrukt hierin dat werk boven de uitkering gaat en dat er wordt uitgegaan van datgeen men wel kan. Er wordt dan ook ingezet op een verbreding van de sociale activering en stimulering van de eigen verantwoordelijkheid. *'Voor de groep cliënten die (langdurig) zijn vrijgesteld van de sollicitatie- en re-integratieverplichting, wordt ingezet op maatschappelijke participatie, gekoppeld aan Wmo-ontwikkelingen. Ook andere instrumenten zijn daarbij ondersteunend zoals proefplaatsing, stages, werk met behoud van uitkering. Vrijwilligerswerk wordt daardoor minder vrijblijvend.'* *Voor mensen die zorg nodig hebben worden passende voorzieningen in stand gehouden, waarbij uitgegaan wordt van de mogelijkheden van de klant.*

Ook werkgevers en organisaties in de regio worden genoemd: *'Met de instellingen en de bedrijven wordt ingezet op het creëren van (maatschappelijke) stages en werkervaringsplaatsen. Gezien de financiële situatie worden bestaande regelingen niet verder uitgebreid of verruimd. Samenwerkingsvormen worden aangegaan om de uitvoering effectief en efficiënt te regelen.'*

Vanuit de gehouden interviews komt naar voren dat men re-integratie bestuurlijk benadert vanuit twee gezichtspunten. Op de korte termijn is het terugbrengen naar werk het belangrijkste doel. Op de langere termijn komt daar maatschappelijke participatie bij. Dit laatste geldt voor mensen die nog niet kunnen werken. Werk moet wel het ultieme doel blijven. Voor maatschappelijke participatie geldt dat men nadrukkelijk probeert te kijken naar het snijvlak van de WWB en WMO. Aan de ene kant uit een financieel oogpunt, maar ook vanuit een maatschappelijk oogpunt. Hierbij gaat het om de vraag of er maatschappelijk rendement gehaald kan worden uit mensen die nog niet aan het werk zijn. Bijvoorbeeld door participatie bij zorgpartners.

Deze bestuurlijke visie zien we terugkomen in de drie prioriteiten in het beleid die in het meerjaren beleidsplan 2008-2011 benoemd worden:

1. Daar waar arbeidsparticipatie voor de cliënt mogelijk is hierop volop blijven inzetten door het aanbieden van een of meerdere effectieve voorzieningen en door gebruik te maken van de mogelijkheden van de gemoderniseerde WSW. Hiermee wordt vormgegeven aan het uitgangspunt van werk boven uitkering.
2. Versterken van de samenwerking in de keten van werk & inkomen, gericht op betere dienstverlening aan de klant/werkzoekende én de klant/werkgever.
3. Vanaf het jaar 2009 verder inzetten op vormgeving en uitvoering van de doelstelling maatschappelijke participatie voor de groep cliënten die (langdurig) zijn vrijgesteld van de sollicitatie - en re-integratieverplichting, gekoppeld aan WMO-ontwikkelingen.

Ook de geïnterviewden binnen de ambtelijke organisatie benadrukken dat het bij re-integratie niet alleen draait om regulier werk, maar ook om mensen een stap hoger te brengen op de participatieladder.

2.2 Doel- en taakstellingen

Het hoofddoel van het re-integratiebeleid van de gemeente is om zoveel mogelijk mensen duurzaam te laten uitstromen naar de reguliere arbeidsmarkt. Uit de interviews op ambtelijk niveau blijkt dat het hier gaat om regulier werk dat in ieder geval een half jaar duurt.

Het meerjaren beleidsplan 2008-2011 benoemt de volgende doelstellingen voor re-integratie:

1. Jaarlijks uitkomen met het budget WWB-Inkomensdeel, maar liever een overschot creëren.
2. Jaarlijks het budget WWB-Werkdeel volledig besteden, gebruik makend van de zogenaamde meeneemregeling indien nodig, geen geld onbenut laten.
3. Minder burgers van Rheden afhankelijk van de WWB. Per ultimo 2011 worden maximaal 513 uitkeringen WWB verstrekt aan personen jonger dan 65 jaar.
4. 80% van de niet van de re-integratie- c.q. sollicitatieverplichting vrijgestelde cliënten zijn naar vermogen (dit vraagt om maatwerk) actief, hetzij via een traject gericht op arbeidsparticipatie, hetzij door middel van maatschappelijke participatie.
5. Een nadere concretisering van beperking van de instroom: versterking van de zogenaamde poortwachterfunctie (handhaving) bij aanvragen periodieke uitkeringen levensonderhoud WWB, met als concrete doelstelling streven naar een preventiequote van 20%. Landelijk kent de preventiequote een bandbreedte van 10 tot 30%.
6. Bij iedere nieuwe aanvraag periodieke uitkering levensonderhoud WWB krijgt de aanvrager een informatiemap, waardoor hij beter geïnformeerd is over zijn rechten en plichten.
7. Jaarlijks wordt van debiteuren minimaal een bedrag van €400.000 ontvangen.

Wat betreft doelstelling 3 wordt in het meerjaren beleidsplan duidelijk aangegeven met welke aantallen het bijstandsbestand van de gemeente jaarlijks zou moeten dalen: Van 683 bijstandsuitkeringen in 2006 naar 513 in 2011 houdt een totale reductie in van 25% en een da-

ling van 5 tot 6% per jaar. Deze doelstelling moet behaald worden om binnen de budgetten te blijven.

Daarnaast komen we in het jaarverslag 2010 de volgende twee prestatie-indicatoren tegen:

- Het project 'Aan de slag (100-banenplan) moet leiden tot 100 burgers in een gesubsidiëerde baan (dit geldt ook voor 2008).
- Het werkgeversservicepunt Alert moet 50 mensen aan een baan helpen.

Naast bovenstaande beleidsdoelstellingen, blijkt uit de interviews dat er jaarlijks afdelingsdoelen worden gesteld. Zo was het doel in 2011 om vier mensen per maand uit het bestand te laten stromen.

De hierboven benoemde doelen zijn vrij algemeen gesteld. Zo zijn de financiële kaders een logisch gevolg van toegekende budgetten en is de ontwikkeling van het bijstandsbestand een rechtstreekse vertaling van afspraken tussen het Rijk en de VNG. Op drie prestatie-indicatoren na (preventiequote, 100-banenplan en de uitstroom via Alert) ontbreekt het aan meetbare doelen.

Opvallend is dat uit de doelstellingen geen keuze blijkt over wat de gemeente Rheden wil bereiken. Zo is onduidelijk welke doelgroepen prioriteit krijgen, waar het geld aan besteed gaat worden en wat men wil bereiken met het beleid. De wet en landelijke afspraken zijn vertaald naar de Rhedense situatie en aangevuld met een drietal taakstellingen.

Deze constatering wordt ook bestuurlijk en door de ambtelijke organisatie gedeeld. Het beleidsplan benoemt in dit kader dat de raad ruimte moet geven aan het college en de organisatie om zelf keuzes te maken bij de inzet van instrumenten. Inzet van instrumenten mag, volgens het beleidsplan, niet te star gedefinieerd zijn en moet flexibel zijn om de mogelijkheid te creëren in de toekomst andere instrumenten of trajecten in te zetten die effectiever en efficiënter zijn dan de genoemde instrumenten. Hiermee wordt veel vrijheid gecreëerd. Dit kan in de praktijk goed uitpakken, maar het maakt controle op gemaakte keuzes minder inzichtelijk.

2.3 Instrumenten

De gemeente Rheden werkt met de werkladder. Deze combineert zij met individueel maatwerk. De werkladder kent zeven treden met bijbehorende instrumenten, welke in onderstaande tabel staan weergegeven. Op basis van een diagnose worden de zelfredzaamheid van de cliënt en de afstand tot de reguliere arbeidsmarkt bepaald en worden mensen op een trede van de ladder geplaatst. Vervolgens worden instrumenten ingezet om te zorgen dat cliënten een zo hoog mogelijke trede op de ladder bereiken, waarbij uitstroom naar regulier werk het ultieme doel is. Het beleidsplan benadrukt dat het bij onderstaande opsomming van instrumenten niet gaat om een uitputtende opsomming. Andere instrumenten kunnen ingezet worden als die effectiever en efficiënter zijn dan de beschreven instrumenten. Vanaf 2011 is de werkladder vervangen door de participatieladder. Deze speelt niet meer in op de fase in het proces maar gaat uit van de participatiepositie waarin klanten zich bevinden. De treden zijn ongeveer gelijkbaar met die van de Rhedense werkladder.

Tabel 12. Werkladder gemeente Rheden

Trede	Instrumenten
1 Intake/diagnose	Beroepskeuzeonderzoek, capaciteitenonderzoek, persoonlijkheidsonderzoek, belastbaarheidsonderzoek, lichamelijk onderzoek, psycho-sociaal onderzoek, psychiatrisch onderzoek Toeleiding naar Wajong/WA, indicatiestelling WSW Fitness, maatschappelijke activeringsplaats
2 P	Vrijwilligerswerk
3 Zorg/Activering	Psychische hulpverlening, psychiatrische hulpverlening, verslavingszorg, lichamelijk herstel/behandeling, schuldhulpverlening, sociaal Maatschappelijke begeleiding Maatschappelijke activeringsplaats, fitness Daalderbaan Kinderopvang
4 Training/Educatie	Nederlandse taal, beroepsscholing, scholing/training overige, stage Vorbereidingsperiode Bbz Coaching Daalderbaan Kinderopvang
5 Bemiddeling	Vacatures zoeken, sollicitatiebegeleiding, jobfinding Uitzendbureau, UWV WERKbedrijf, werkgeversservicepunt Alert Wachlijst WSW
6 Werken m.b.v. uitkering	Stage, proefplaatsing, maatschappelijke activeringsplaats Kinderopvang
7 Werk + nazorg	Werkplekbegeleiding (jobcoaching) Scholingskosten, opstapbaan Werkpool, opstapbaan overig, opstapbaan naar loonwaarde, subsidie vast bedrag, subsidie BBL leer-werkovereenkomst, subsidie bij detachering WSW Kinderopvang

Bron: gemeente Rheden

In onderstaande tabel staan de projecten beschreven die de gemeente in de onderzoeksperiode heeft toegepast. Een beschrijving van de projecten is in de bijlage opgenomen.

Tabel 13. Contracten externe partijen

Traject	Contractperiode	Doelgroep	Doel
Direct Werk Uitvoerder Presikhaaf	2004-2007	Nieuwe instroom in de bijstand	Werk of afzien van uitkering
Overbruggingsbanen Uitvoerder Presikhaaf	2007-2008	WSW-geïndiceerden op de wachtlijst	Realiseren van tijdelijke dienstverbanden ter overbrugging van periode tot definitieve plaatsing in WSW-dienstverband
INU (van Instroom Naar Uitstroom) Uitvoerder: Presikhaaf	2010-2011 (stilzwijgende verlening met	Cliënten met WWB, IOAW/IOAZ of WIJ- uitkering die wel kunnen maar niet willen meewerken aan	Stimuleren regulier werk te zoeken/aanvaarden, motiveren mee te werken aan een

	een jaar)	een traject	re-integratietraject
Workfast Uitvoerder: Scholtens detachements BV.	2011-2012	WWB/WIJ-klienten die niet langer dan 7 maanden bijstandsgerechtigd zijn	De klant bijstandsonafhankelijk te maken en een klantenreductie van 50 tot 60% van het aantal verwijzingen realiseren
Werkpool Uitvoerders: Presikhaaf Bedrijven en activeringscentrum 2Switch.	2011-2012	Klanten uit WWB, WSW, WIJ en WI, die in staat zijn om voor minimaal 12 uur per week werkzaamheden te verrichten en binnen 6 maanden geschikt zijn voor arbeidsinschakeling	Op mogelijkheden van werkzoekende afgestemd werk met doel algemene werknemersvaardigheden te ontwikkelen of behouden en binnen 6 maanden bemiddelen naar regulier werk
Pilot Loondispensatie Uitvoerder Presikgaaf	2011-2012	Personen met WWB-uitkering die door arbeidsbeperking niet in staat zijn WML te verdienen (wel tenminste 20% van WML), personen met WSW-indicatie of op wachtlijst, jongeren 23-27 jaar met WIJ-uitkering	Zorg dragen voor adequate uitvoering van de pilot loondispensatie

Bron: gemeente Rheden

Naast de genoemde projecten wordt er binnen de ambtelijke organisatie ook zelf bemiddeld naar werk door de klantmanagers.

Omdat de gemeente Rheden vooral individueel maatwerk wil leveren, heeft zij weinig contracten met externe bureaus en doet zij maar in beperkte mate aan aanbesteding. Dit gebeurt incidenteel op basis van maatwerk.

Werkgeversbenadering

Naast de genoemde projecten heeft de gemeente Rheden een werkgeversbenadering (Alert). Deze werkgeversbenadering richt zich op het vervullen van de personeelsvraag van bedrijven. Voor het vervullen van deze vraag probeert Alert een match te maken met mensen vanuit de WWB, WSW, WW of Wajong. Zij werkt dus niet alleen voor de gemeente, maar ook voor Presikhaaf Bedrijven en UWV WERKbedrijf.

2.4 Uitvoering

Dat het beleidsplan van de gemeente Rheden zeer beperkt is betekent niet dat de gemeente Rheden geen keuzes maakt in haar re-integratiebeleid. Binnen de organisatie en de uitvoering worden verschillende keuzes gemaakt in de inzet van instrumenten, de keuze voor doelgroepen en de inzet van financiële middelen. Deze keuzes en veranderingen zijn niet systematisch vastgelegd. Er zijn wel losse collegebesluiten over een deel van deze onderwerpen.

Instrumenten

De afgelopen jaren zijn er verschillende instrumenten ingezet door de gemeente Rheden. Deze instrumenten zijn voor een groot deel door de gemeente zelf ontwikkeld. In sommige

gevallen is hierbij samenwerking gezocht met externe partijen als Presikhaaf of UWV-Werkbedrijf. Voorbeelden hiervan zijn de Workpool en de werkgeversbenadering.

Naast het ontwikkelen van instrumenten heeft de gemeente Rheden de regel dat projecten en instrumenten voor de duur van een half jaar worden aanbesteed. Op deze wijze zijn er geen langlopende verplichtingen en kan er ingegrepen worden als een bepaald instrument niet aan de verwachtingen voldoet of wanneer de resultaten achterblijven.

Doelgroepen

In het beleidsplan worden twee doelgroepen benoemd:

Arbeidsparticipatie: “Daar waar arbeidsparticipatie voor de cliënt mogelijk is hierop volop blijven inzetten door het aanbieden van een of meerdere effectieve voorzieningen, en door gebruik te maken van de mogelijkheden van de gemoderniseerde WSW. Hierdoor wordt vormgegeven aan het uitgangspunt van werk boven uitkering”.

Maatschappelijke participatie: “Vanaf het jaar 2009 verder inzetten op vormgeving en uitvoering van de doelstelling maatschappelijke participatie voor de groep cliënten die (langdurig) zijn vrijgesteld van de sollicitatie - en re-integratieverplichting, gekoppeld aan Wmo-ontwikkelingen.”

Hoewel er uit het beleidsplan geen prioritering per doelgroep gegeven wordt, blijkt uit gesprekken binnen de organisatie dat deze er wel degelijk is. In de periode tot 2010 werd beide groepen even veel prioriteit gegeven. Onder druk van een toenemende bestand en ontstane tekorten is in 2010 de focus komen te liggen op arbeidsparticipatie. Binnen deze groep richt men zich met name op de kansrijken.

Financiën

Onder druk van ontstane tekorten zijn er binnen de organisatie enkele keuzes gemaakt. In de eerste plaats is er besloten om relatief dure instrumenten stop te zetten. Het gaat hier om zogenaamde loonkostensubsidies of gesubsidieerde banen. Deze instrumenten drukten te zwaar op het budget. Er is gekozen om de trajecten om te zetten naar werken met behoud van uitkering.

Daarnaast is de vrijheid van klantmanagers ingeperkt. Tot 2010 hadden klantmanagers de vrijheid hadden om trajecten in te zetten die zij vonden passen bij de positie van de klant. Vanaf 2010 zijn er bepaalde criteria opgesteld voor wat consulenten wel en niet mogen inzetten: tot € 3.000 hebben consulenten de vrijheid om zelf te bepalen waarvoor ze geld willen inzetten. Wanneer consulenten een traject boven deze grens willen inzetten moet dit afgestemd worden met de manager.

In de praktijk blijkt dat veel instrumenten duurder zijn dan € 3.000 en er moet dus vaak worden afgestemd. Daarnaast geven de consulenten aan dat door deze grens het moeilijker wordt om instrumenten te combineren. Bij de combinatie wordt deze grens dan al snel bereikt.

2.5 Beantwoording van de deelvragen

Is het beleid voor re-integratie duidelijk geformuleerd, is het samenhangend en onderbouwd?

De gemeente Rheden heeft haar beleid voor re-integratie zeer beperkt op papier staan. Eens in de vier jaar wordt een meerjarenbeleidplan gemaakt. Dit beleidsplan bevat zeer summier informatie over welk beleid gevoerd gaat worden. Alleen op hoofdlijnen worden doelen vastgesteld. Hierbij gaat het om de financiële kaders en de ontwikkeling van het bijstandbestand. Hoe de financiën besteed worden wordt niet weergegeven. Als bijlage bevat het beleidsplan een overzicht van het instrumentarium op basis van treden op de werkladder. Hierbij wordt echter niet aangegeven hoe en wanneer men dit wil inzetten. Ook wil men de vrijheid houden andere instrumenten in te zetten.

Wat zijn de doelgroepen?

De gemeente Rheden benoemt in haar beleid twee doelgroepen:

1. Klanten die naar werk toegeleid kunnen worden: arbeidsparticipatie.
2. Klanten waarvoor in alle redelijkheid arbeidsparticipatie geen reële doelstelling meer is: maatschappelijke participatie.

Op papier wordt binnen de doelgroepen geen verder onderscheid gemaakt. In de praktijk blijkt dat de focus sinds 2010 vooral op de groep die het dichtst bij werk staat is komen te liggen.

Wat zijn de doelstellingen/normen per doelgroep?

Arbeidsparticipatie: *“Daar waar arbeidsparticipatie voor de cliënt mogelijk is hierop volop blijven inzetten door het aanbieden van een of meerdere effectieve voorzieningen, en door gebruik te maken van de mogelijkheden van de gemoderniseerde WSW. Hierdoor wordt vormgegeven aan het uitgangspunt van werk boven uitkering”.*

Maatschappelijke participatie: *“Vanaf het jaar 2009 verder inzetten op vormgeving en uitvoering van de doelstelling maatschappelijke participatie voor de groep cliënten die (langdurig) zijn vrijgesteld van de sollicitatie - en re-integratieverplichting, gekoppeld aan Wmo-ontwikkelingen.”*

Er zijn twee algemene kwantitatieve doelen gesteld die gelden voor beide doelgroepen:

- Het bestand dient jaarlijks te dalen met 5%
- 80% van de niet van de re-integratie- c.q. sollicitatieverplichting vrijgestelde cliënten zijn naar vermogen (dit vraagt om maatwerk) actief, hetzij via een traject gericht op arbeidsparticipatie, hetzij d.m.v. maatschappelijke participatie.

Binnen de doelgroepen zijn geen verdere gekwantificeerde doelen/normen.

Wordt gebruik gemaakt van de re-integratie/participatieladder?

De gemeente Rheden maakte gebruik van de Rhedense Werkladder. In 2011 is men overgeschakeld op de participatieladder. Deze wordt ook landelijk gebruikt.

Welke instrumenten worden er (per doelgroep) gebruikt om de re-integratiedoelstellingen te behalen?

Aan de Rhedense Werkladder en de participatieladder zijn per trede instrumenten gekoppeld. Deze instrumenten kunnen ingezet worden voor de klanten die zich op de betreffende trede bevinden. Hierbij wordt echter aangegeven dat het instrumentarium flexibel moet zijn. Er kunnen ook andere instrumenten ingezet worden die effectiever of efficiënter zijn. Dit kunnen ook nieuwe instrumenten zijn die nog niet bekend waren op het moment dat het meerjarenbeleidsplan is gemaakt.

Sluiten de activiteiten en de projecten aan op het vastgestelde beleid van de gemeente Rheden?

Omdat het vastgestelde beleid geen doelen of normen voor het inzetten van instrumenten of trajecten bevat sluiten de activiteiten niet aan op het vastgestelde beleid. Toch wordt er niet zomaar iets ingezet. Op basis van de trede die een klant inneemt op de werkladder/participatieladder is een aanbod aan instrumenten beschikbaar. Door de indeling van de ladder zijn deze instrumenten indirect gekoppeld aan de doelgroep. Zo zijn de treden 1 t/m 3 gericht op maatschappelijke participatie en 4 en 5 op arbeidsparticipatie. Daarnaast worden er binnen de organisatie allerlei keuzes gemaakt in prioriteit van doelgroepen en de inzet of ontwikkeling van instrumenten.

Wie zijn de partners waarmee de gemeente samenwerkt op het gebied van re-integratie?

De gemeente heeft twee partijen waarmee zij op structurele basis samenwerkt. Het gaat hier om het werkgeversservicepunt Alert en Presikhaaf. Binnen Workfast werd samengewerkt met Scholtens detachings BV. Daarnaast kan het voorkomen dat andere externe partijen worden ingeschakeld. Dit laatste gebeurt dan op individuele basis.

Welke doelgroepen werden door de respectievelijke partners bediend?

Alert richt zich op klanten van de gemeente en het UWV die direct beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Presikhaaf richt zich op klanten die bezig zijn met arbeidsre-integratie maar nog niet direct beschikbaar voor de arbeidsmarkt zijn. Daarnaast heeft Presikhaaf zich in het verleden gericht op Direct Werk. Dit instrument werd ingezet voor de gehele doelgroep. Scholtens detachings BV heeft zich gericht op nieuwe instroom en mensen die kort in de bijstand zaten. Daarnaast heeft de gemeente zelf het Activeringscentrum 2Switch opgericht voor participatie.

Hoofdstuk 3

Uitvoering

In hoofdstuk 2 zijn de doelen die gemeente Rheden heeft opgesteld voor het re-integratiebeleid weergegeven. Dit hoofdstuk zal ingaan op het resultaat dat de gemeente bereikt heeft. Hierbij wordt gekeken in hoeverre de gemeente Rheden haar eigen doelstellingen heeft gehaald. Om de resultaten in perspectief te plaatsen wordt bij sommige resultaten een vergelijking met referentiegemeenten en het landelijk beeld gegeven.

3.1 Preventie instroom

De gemeente Rheden heeft in haar beleidsplan opgenomen sterk in te willen zetten op het zoveel mogelijk voorkomen van instroom in de bijstand. Hiervoor heeft zij de wet poortwachter in handen. Door middel van deze wet kan men zogenaamde zelfredders en andere klanten proberen te laten afzien van een uitkeringsaanvraag. Daarnaast heeft de gemeente Rheden de mogelijkheid om klanten die een aanvraag doen gelijk te bemiddelen naar werk of scholing of in traject te nemen bijvoorbeeld via Workfirst of door ze op te nemen in de Werkpool. Deze directe aanpak kan er in de praktijk voor zorgen dat klanten alsnog afzien van een uitkering. De gemeente Rheden heeft zichzelf ten doel gesteld dat 20% van de aanvragen voor een uitkering uiteindelijk niet leidt tot een daadwerkelijke toekenning. Hiermee zou zij gemiddeld presteren ten opzichte van het landelijke gemiddelde dat een bandbreedte kent van 10 tot 30%.

In 2010 en het eerste halfjaar van 2011 heeft 47% van de aanvragen voor een uitkering WWB bij het UWV uiteindelijk niet geleid tot een daadwerkelijk toegekende uitkering. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat er in 2010 77 mensen in het kader van preventie in de Werkpool zijn geplaatst en in het eerste half jaar van 2011 waren dat er 37. Deze klanten hebben weliswaar geen uitkering, maar de gemeente maakt mogelijk wel kosten voor hen. Bijvoorbeeld doordat zij in 2010 een eventuele loonkostensubsidie hebben ontvangen. Wanneer we deze klanten niet meerekenen dan komt de preventiequote lager uit, namelijk op 32% in 2010 en 34% in 2011.

Met een preventiequote van 47% voldoet de gemeente aan het doel dat zij zichzelf gesteld heeft. Landelijk lag de gemiddelde preventiequote in 2010 op 29%.

Tabel 14. Preventiequote

	2010	2011 (t/m 30 juni)
Aantal aanvragen bij het UWV	532	288
Aantal aanvragen beland bij gemeente	426	212
Aantal toegekende uitkeringen	284	154
Nog in behandeling	34	18
Preventiequote	47%	47%
Preventiequote exclusief Workpool	32%	34%

Bron: gemeente Rheden

3.2 Ontwikkeling van het bestand

De gemeente Rheden heeft zich ten doel gesteld het gemiddeld aantal uitkeringen jaarlijks met 5% te laten dalen. Dit doel is tot 2008 gehaald. In de jaren daarna is het bestand gegroeid. Deze groei is te verklaren door een sterke toename van de instroom in de bijstand vanaf 2009. De uitstroom is in eerste instantie in absolute aantallen niet afgenomen. In 2011 is een kentering zichtbaar. De uitstroom blijft in het eerst halfjaar achter bij de uitstroom in eerdere jaren.

Tabel 15: gemiddeld aantal uitkeringen per jaar begroting en realisatie

	2007	2008	2009	2010	2011
Begroting	679	615	581	556	590
Realisatie	665	595	602	617	nb

Bron: gemeente Rheden

Wanneer we de ontwikkeling van het bijstandbestand van de gemeente Rheden in perspectief plaatsen, dan blijkt dat er net als in vergelijkbare gemeenten in 2007 en 2008 een daling te zien is. In 2009 en 2010 loopt het bestand in alle gemeenten, en ook provinciaal en landelijk, op. Opvallend is dat de stijging in de gemeente Rheden een stuk minder sterk is.

Tabel 16. ontwikkeling aantal WWB-/WIJ-uitkeringen 2007-2010

	2007	2008	2009	2010
Rheden	-5%	-5%	5%	3%
Doetinchem	-11%	-7%	33%	1%
Lingewaard	-10%	-6%	6%	17%
Nuenen	-9%	0%	14%	4%
Haren	-7%	-7%	23%	6%
Utrechtse heuvelrug	-10%	-11%	7%	12%
Kampen	-13%	-2%	0%	11%
Nederland	-7%	-4%	8%	9%

Bron: CBS

3.3 Resultaten in- en uitstroom bijstandsccliënten

De ontwikkeling van het WWB/WIJ-bestand in de gemeente Rheden wordt bepaald door de instroom versus de uitstroom in een jaar. Over het algemeen stromen er jaarlijks redelijk veel nieuwe mensen in de bijstand, maar er stroomt ook weer een vrij groot gedeelte uit. Deze trend zien we ook bij andere gemeenten. Voor re-integratie is het van belang te weten of deze uitstroom naar werk of scholing is of door een andere reden veroorzaakt wordt. Hieronder staan de in- en uitstroomcijfers over 2009, 2010 en het eerste halfjaar van 2011 weergegeven.

Over 2008 hebben wij voor dit onderzoek geen in- en uitstroomcijfers ontvangen

2009



Er zijn in 2009 236 klanten ingestroomd. De belangrijkste reden voor instroom waren verhuizing naar Rheden en het beëindigen van een relatie.

In 2009 zijn er 202 personen uit de WWB gestroomd. Hiervan zijn er 69 (34%) uitgestroomd naar werk. De overige cliënten (66%) zijn uitgestroomd om andere redenen. De meest voorkomende redenen zijn een verhuizing uit de gemeente en het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

2010



Er zijn in 2010 252 klanten in de bijstand gestroomd, de belangrijkste reden hiervoor was de omzetting van de WWB naar de WIJ

In 2010 zijn 244 mensen uit de bijstand gestroomd, waarvan 88 (36%) naar werk of studie. De overige 156 mensen (64%) zijn uitgestroomd om andere redenen. De meest voorkomende redenen zijn hier, net als voorgaand jaar, een verhuizing uit de gemeente en het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

2011 (t/m 30 juni)



Tot 30 juni 2011 zijn er 133 mensen in de bijstand gestroomd, hier waren er relatief veel bij die vanwege het beëindigen van een WW-uitkering instroomden. Waar de gemeente in eerdere jaren nog weinig hinder van de crisis leek te ondervinden, worden de effecten nu zichtbaar.

Halverwege 2011 zijn er in totaal 82 mensen uit de uitkering gestroomd. Van hen zijn 24 (29%) uitgestroomd naar regulier werk. De overige 58 mensen (71%) zijn uitgestroomd om andere redenen, wederom voornamelijk om een verhuizing uit de gemeente of het bereiken van de 65-jarige leeftijd.

Wanneer we de dynamiek in het bijstandsbestand van de gemeente Rheden in perspectief plaatsen, dan blijkt dat zowel in Rheden als elders de instroom in de bijstand in 2009 en 2010 is gestegen ten opzichte van de jaren daarvoor. De uitstroom uit de bijstand is in de gemeente Rheden tussen 2007 en 2010 vrijwel gelijk gebleven, terwijl deze in de referentiegemeentem sterk is afgenomen.

Tabel 17. Dynamiek binnen de WWB/WIJ

	2007		2008		2009		2010	
	instroom	uitstroom	instroom	uitstroom	instroom	uitstroom	instroom	uitstroom
Rheden	28%	34%	29%	33%	38%	34%	37%	32%
Doetinchem	31%	42%	35%	42%	49%	24%	42%	39%
Lingewaard	25%	33%	29%	35%	33%	28%	40%	24%
Nuenen	24%	29%	24%	24%	29%	17%	28%	24%
Haren	36%	43%	54%	62%	38%	19%	47%	41%
Utrechtse Heuvelrug		34%		39%		24%		24%
Kampen	26%	42%	30%	32%	36%	34%	37%	29%
Nederland	28%	27%	32%	26%	38%	22%	38%	23%

Bron: CBS

3.4 Trajecten

Eén van de doelstellingen van de gemeente is om 80% van de klanten zonder vrijstelling op een traject te hebben. In onderstaande tabel is het aantal lopende trajecten per 31 december van het betreffende jaar weergegeven, uitgesplitst naar de treden van de werkladder. Het is niet mogelijk om op basis van onderstaande gegevens iets te zeggen over het percentage cliënten dat deelneemt aan een traject. Reden hiervoor is dat het mogelijk is dat klanten meerdere trajecten volgen, hierdoor kunnen in de cijfers dubbeltellingen zitten. Daarom is niet bekend of het doel dat de gemeente Rheden zichzelf op dit terrein gesteld heeft (80% actief) behaald is.

Tabel 18. Aantal actieve projecten

	2008	2009	2010
Actieve klanten	762	869	nb
Waarvan inburgering	107	121	83
Waarvan wachtbestand	73	88	125
Actieve projecten			
Intake en diagnose	180	175	230
Zorg en activering	100	112	124
Training en educatie	73	128	147
Bemiddeling	69	60	66
Werken m.b.v. uitkering	17	32	37
Werk en nazorg	110	128	147
Totaal	549	635	751

Bron: gemeente Rheden

Hieronder kijken we naar de afzonderlijke resultaten van het werkgeversservicepunt Alert, Workfast en de Werkpool. Van andere projecten of instrumenten zijn geen resultaten beschikbaar. De resultaten van Alert, Workfast en de Werkpool zijn niet voor alle jaren in de onderzoeksperiode beschikbaar. Als reden wordt hierdoor door de gemeente Rheden aangegeven dat men tot en met 2008 de monitoring van gegevens niet onder controle heeft gehad, waardoor het niet mogelijk was eenduidige cijfers aan te leveren. Een uitgebreidere beschrijving van de resultaten is opgenomen in de bijlage.

Workfast heeft in 2011 geleid tot een succespercentage van 65%. Dit houdt in dat er 22 personen niet meer afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering. Hiervan zijn er 16 uitgestroomd naar regulier werk.

Voor de Werkpool geldt dat er in 2010 een succespercentage van 38% behaald is en in 2011 van 44%. Dit houdt in dat er respectievelijk 42 en 20 personen niet meer afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering.

Voor beide instrumenten is vooraf niet afgesproken wanneer het als een succes beschouwd mag worden. Daarom is onduidelijk of de instrumenten als succesvol beschouwd mogen worden.

Het werkgeversservicepunt Alert heeft de afgelopen jaren 190 klanten naar werk toegeleid. Hiermee is het gestelde doel behaald.

Van de naar werk toegeleide klanten waren er 91 van de gemeente Rheden. De overige klanten waren van het UWV, ROC, Presikhaaf of waren niet uitkeringsgerechtigden.

Er zijn geen afspraken gemaakt met Alert over het minimum aantal klanten van de gemeente dat geplaatst diende te worden. Daarnaast is onduidelijk of er meer klanten naar Alert zijn toegewezen, maar niet geplaatst zijn.

Tabel 19 .Resultaten trajecten

Traject	doel	% afgeronde trajecten volgens doel		
		2009	2010	2011
Workfast	Werk			65%
Werkpool	Werk		38%	44%
Aantal klanten dat van de gemeente naar (gesubsidieerd) werk is toegeleid				
		2009	2010	2011
Alert		25	28	38

Bron: gemeente Rheden

3.5 Financiën

Gemeenten krijgen voor de uitvoering van de WWB gelden van het Ministerie van Sociale Zaken. Bij deze gelden wordt onderscheid gemaakt tussen gelden voor de inkomensvoorziening van bijstandsgerechtigden (het zogenaamde inkomensdeel) en gelden voor de uitvoering van re-integratie (het zogenaamde werkdeel). Het Werkdeel maakt sinds 2009 onderdeel uit van het participatiebudget. In dit budget zijn ook gelden voor educatie en inburgering opgenomen. Gemeenten krijgen jaarlijks een werkbudget toegekend. Samen met de overschotten uit voorgaande jaren vormt dit het beschikbare werkbudget.

Tabel 20. Inkomsten en uitgaven inkomensdeel en Werkdeel/Participatiebudget

Inkomensdeel	2008	2009	2010	2011
Toegekend budget	7.880.970	8.439.896	7.958.069	8.168.203
Inkomsten	530.076	358.383	317.146	nb
Uitgaven	8.098.535	9.164.515	9.355.559	nb
Overschot/tekort	312.512	-366.236	-1.080.344	nb
% overschot /tekort	4,0%	-4,3%	-13,6%	
Werkdeel	2008	2009	2010	2011*
Toegekend budget	3.298.015	3.100.888	3.818.350	3.346.051
Beschikbaar budget (toegekend incl. overschot eerdere jaar)	4.641.412	5.574.399	4.804.004	nb
Inkomsten	5.500	103.618	44.034	nb
Uitgaven	2.691.539	3.873.673	5.373.036	nb
Overschot/tekort	1.955.373	1.804.344	-524.998	nb
% overschot	42%	32%	-11%	nb

Bron: Gemeente Rheden

Sinds 2009 heeft de gemeente Rheden een tekort op het inkomensdeel. Dit houdt in dat er meer uitkeringen zijn toegekend dan waarvoor de gemeente door het Rijk gecompenseerd wordt. Wanneer dit tekort groter is dan 10% kan de gemeente proberen het tekort boven de 10% aangevuld te krijgen vanuit het Rijk door een Incidentele Aanvullende Uitkering (IAU). Om een IAU te krijgen moet de gemeente een uitzonderlijke arbeidsmarktsituatie hebben. De gemeente Rheden heeft in 2010 een aanvraag voor een IAU gedaan, maar deze is afgewezen omdat de arbeidsmarktsituatie niet als uitzonderlijk kon worden aangemerkt. Op de gelden voor re-integratie zijn in het verleden altijd grote overschotten geweest. In 2010 is dit overschot ineens omgeslagen naar een tekort van 11%. Deze tekorten kunnen op het volgende jaar geboekt worden, maar de kosten zijn voor de gemeente. Kijkend naar de doelen van de gemeente heeft zij deze tot 2010 behaald. Men had een overschot op het werkdeel, maar hoefde geen geld terug te geven aan het Rijk. In 2010 is door een tekort het doel niet behaald.

Door de ontstane tekorten op zowel het inkomens- als werkdeel heeft de gemeente haar doel om jaarlijks uit te komen binnen de budgetten niet behaald.

Het laatste doel van de gemeente Rheden had betrekking op de inkomsten van debiteuren. Deze debiteuren bestaan onder meer uit het terugvorderen van onterecht betaalde uitkeringen. Tot 2010 is er jaarlijks minimaal €400.000 aan inkomsten binnengehaald. In 2010 blijft de gemeente Rheden met €361.180 net onder het doel.

Om zicht te krijgen op de uitgaven op het terrein van re-integratie staat in de onderstaande tabel een uitsplitsing van de uitgaven.

Tabel 21. Uitgaven re-integratie

	2008	2009	2010
Intake/diagnosestelling	160.646	54.920	63.809
Ontheffing arbeidsplicht		782	2.218
Zorg en activering	42.262	51.905	114.068
Training en educatie	169.043	166.298	155.092
Arbeidsbemiddeling	15.365	12.358	140.290
Werken m.b.v. uitkering	12.289	€ 68.035	€ 7.803
Werk en nazorg (opstapbanen, loonkostensubsidies, afbouw ID/WIW banen, begeleidingskosten)	1.191.712	1.517.450	2.546.511
Flankerende kosten en diversen	810.529	1.643.056	1.088.294
Projecten (Uitstroomstimulans, werkgeversservicepunt Alert, Actief met elkaar)	291.695	358.869	668.563
Totaal	€ 2.693.541	€ 3.873.673	€ 4.786.648

Bron: Gemeente Rheden.

De uitgaven aan re-integratie zijn tussen 2008 en 2010 met 77% gestegen, terwijl het aantal klanten over deze jaren met 1,6% is afgenomen. De verklaring hiervoor zit in de sterke stijging van de uitgaven aan 'werk en nazorg' en meer specifiek in de kosten loonkostensubsidies. Vanaf 2010 is de focus in de uitvoering sterker op uitstroom naar werk komen te liggen, waarbij veel gebruik is gemaakt van loonkostensubsidie. Dit instrument brengt hoge kosten met zich mee.

Ook de uitgaven aan 'flankerende kosten en diversen' zijn in verhouding tot de andere posten hoog. De reden hiervoor is dat in dit bedrag de organisatiekosten zijn meegerekend. In 2010 bedroegen de flankerende kosten (bijvoorbeeld kinderopvang en reiskosten) € 29.209. De organisatiekosten bedroegen in dat jaar € 1.059.085.

De organisatiekosten nemen daarmee 97% van deze post voor hun rekening. Het gaat hier vooral om consultants die extern zijn ingehuurd door de gemeente. De gemeente betaalt deze externe inhuur vanuit het werkbudget. Als reden voor de inhuur wordt in de gesprekken genoemd dat de gemeente op deze manier flexibel is in haar personeelbestand.

Besparingen zijn vooral zichtbaar bij 'werken met behoud van uitkering' en 'intake en diagnose'. Vanaf 2010 is sterker ingezet op werken met behoud van uitkering. Deze manier van re-integratie brengt weinig kosten met zich mee omdat er geen subsidies aan verbonden zijn. Voor de intake en diagnose geldt dat de gemeente dit steeds meer binnen de eigen organisatie is uit gaan voeren waardoor de kosten niet meer op het werkdeel drukken.

Kosten per instrument

Voor 2010 zijn de gemiddelde kosten voor verschillende toegepaste instrumenten inzichtelijk te maken. Hieruit blijkt dat hoe dichter een traject bij werk komt, hoe hoger de kosten zijn. De hoogste kosten zijn gemaakt door klanten via loonkostensubsidies aan het werk te brengen en te houden. Klanten stromen door de loonkostensubsidies uit de bijstand. Dit levert op het inkomensdeel direct een besparing op. De loonkostensubsidie wordt vervolgens uit het werkbudget betaald. Deze loonkostensubsidies beslaan bijna de helft van de totale uitgaven aan re-integratie. Omdat het budget afneemt heeft de gemeente besloten deze loonkostensubsidies zo snel mogelijk af te bouwen. De afbouw van de loonkostensubsidies

heeft als gevolg dat er een deel van de klanten hun baan kwijt zal raken en terug zal stromen in de uitkering.

Tabel 22. Gemiddelde kosten trajecten

2010	
Intake/diagnosestelling	€315
Zorg en activering	€965
Training en educatie	€1.120
Arbeidsbemiddeling	€2.225
Werk en nazorg (opstapbanen, loonkostensubsidies, afbouw ID/WIW banen, begeleidingskosten)	€17.411
Gemiddelde kosten per ingezet traject	€4.625

Bron: gemeente Rheden

In perspectief met referentiegemeenten en Nederland als geheel blijkt dat in 2009 en 2010 de meeste referentiegemeenten een tekort op het inkomensdeel hebben. Ook landelijk waren er tekorten. Het tekort van de gemeente Rheden is ongeveer gelijk aan dat van andere gemeenten maar ligt wel boven het landelijke gemiddelde.

Op het werkdeel kennen alle gemeenten over het algemeen tot en met 2009 forse overschotten. Opvallend is dat Rheden in 2010 een tekort heeft, waar de referentiegemeenten dat niet hebben.

Tabel 23. Overschot/tekort inkomens- en werkdeel

Inkomensdeel	2008	2009	2010
Rheden	4%	-4%	-14%
Doetinchem	6%	-5%	-37%
Lingewaard	7%	10%	-16%
Nuenen	-16%	-27%	-23%
Haren	-9%	-20%	-29%
Utrechtse heuvelrug	-5%	-2%	-12%
Kampen	16%	9%	6%
Nederland	2%	-2%	-8%
Werkdeel	2008	2009	2010
Rheden	42%	32%	-11%
Doetinchem	27%	1%	19%
Lingewaard	15%	3%	5%
Nuenen	54%	16%	6%
Haren	66%	31%	25%
Utrechtse heuvelrug	-5%	15%	16%
Kampen	58%	45%	3%
Nederland	39%	25%	8%

Bron: Kernkaart SZW en gemeente Rheden

Kosten ten opzichte van resultaten

Of de gemaakte kosten in verhouding staan tot de bereikte resultaten is op basis van de gegevens in dit onderzoek niet te bepalen. Hiervoor zijn een aantal redenen:

- Er is voor de trajecten niet vooraf bepaald hoe groot het behaalde resultaat moest zijn. Daarom is nu niet te bepalen of het behaalde resultaat als voldoende beschouwd mag worden.
- Het is onduidelijk of klanten die via een traject zijn uitgestroomd niet waren uitgestroomd zonder het traject. Met andere woorden, heeft het traject gezorgd voor de uitstroom?
- De uitgaven van de gemeente Rheden op het terrein van re-integratie zijn deels kosten voor personeel. Het is op basis van de onderzoeksgegevens niet te bepa-

len of de ingehuurd medewerkers ervoor hebben gezorgd dat er betere resultaten gehaald zijn.

Op basis van de gegevens kan wel een algemeen beeld gegeven worden. Zo blijkt dat de sterke inzet op uitstroom naar werk door middel van loonkostensubsidies daadwerkelijk heeft geleid tot uitstroom naar werk. We zien dat het aantal klanten dat uitstroomt naar werk sterk is toegenomen. Het besluit tot afbouw en uiteindelijke beëindiging van dit instrument leidt mogelijk tot een toename van de instroom in de bijstand geleid. Klanten die het niet zelf konden redden op de arbeidsmarkt zijn door het stopzetten van de subsidie weer teruggestroomd in de bijstand (afhankelijk van de gewerkte periode kan in sommige gevallen aanspraak gemaakt worden op een periode WW).

Het instrument heeft dus gewerkt in de periode dat de gemeente erin geïnvesteerd heeft, maar het effect is niet voor iedereen structureel. De kosten van het instrument zijn bespaard op het inkomensdeel.

In perspectief met referentiegemeenten en het landelijk beeld blijkt dat zowel de instroom als de uitstroom in de gemeente Rheden positief afsteekt. Het tekort op het inkomensdeel in de gemeente Rheden is kleiner en het werkbudget is opgemaakt terwijl er bij andere gemeenten en landelijk nog steeds overschotten zijn. Of het positievere beeld veroorzaakt wordt door de inspanningen van de gemeente Rheden of dat andere factoren als de arbeidsmarkt, demografische ontwikkelingen of de economische structuur is om de hiervoor benoemde redenen niet te bepalen.

3.6 Beantwoording van de deelvragen

De gemeente Rheden heeft pas sinds 2009 een informatievoorziening op basis waarvan inzichtelijk gemaakt kan worden wat de resultaten van de verschillende ingezette trajecten zijn. In de periode daarvoor werd dit niet systematisch bijgehouden. Het was daarom niet mogelijk om voor de jaren 2007 en 2008 eenduidige resultaten voor dit onderzoek aan te leveren. De onderstaande deelvragen kunnen dan ook alleen voor de periode 2009 - 2011 beantwoord worden.

Hoeveel mensen zijn er in de jaren 2007, 2008, 2009 en 2010 doorverwezen naar elk van de partners, uitgesplitst naar doelgroep?

In de onderstaande tabel is het aantal actieve projecten in 2008-2010 weergegeven. De ingezette trajecten zijn ingedeeld naar trede op de "Rhedense Werkladder", hierbij geldt hoe hoger de trede hoe dichterbij de arbeidsmarkt. Het gaat hier om het aantal trajecten, één persoon kan meerdere trajecten gevolgd hebben.

Tabel 24. Actieve trajecten

Actieve trajecten	2008	2009	2010
Intake en diagnose	180	175	230
1.Zorg en activering	100	112	124
2.Training en educatie	73	128	147
3. Bemiddeling	69	60	66
4. Werken m.b.v. uitkering	17	32	37
5.Werk en nazorg	110	128	147
Totaal	549	635	751

Bron: gemeente Rheden

Het aantal actieve trajecten is de afgelopen jaren toegenomen. Deze stijging wordt grotendeels veroorzaakt doordat er meer intakes en diagnoses hebben plaatsgevonden. Dit komt geheel door de toegenomen instroom. Daarnaast is het aantal trajecten dat gericht is op werk toegenomen. Hierbij gaat het voor een deel om loonkostensubsidies. Ook het aantal activeringstrajecten is licht gestegen.

Van een aantal afzonderlijke trajecten is de instroom bekend. Deze staan hieronder weergegeven:

Tabel 26. Instroom in trajecten

Traject	Doel	Instroom 2010	Instroom 2011 t/m 30 juni
Workfast	Werk		60
Werkpool	Werk	110	39

Bron: gemeente Rheden

De gemeente Rheden voert zelf bemiddeling naar werk uit. Van deze trajecten wordt geen instroom geregistreerd omdat deze op individuele basis plaatsvinden.

Wat zijn de resultaten uitgesplitst naar partner en naar doelgroep?

In de onderstaande tabel staan de resultaten met het doel weergegeven. Omdat er geen streefwaarden zijn bepaald is onduidelijk of de resultaten succesvol genoemd mogen worden.

Tabel 26.Resultaten trajecten

Traject	doel	% afgeronde trajecten volgens doel		
		2009	2010	2011
Workfast	Werk			65%
Werkpool	Werk		38%	44%
Aantal klanten dat van de gemeente naar (gesubsidieerd) werk is toegeleid				
		2009	2010	2011
Alert		25	28	27

Bron: gemeente Rheden

Wat is het eindresultaat (bruto-effect) en indien mogelijk wat is het effect van het beleid (netto-effect) ten aanzien van:

De instroom van cliënten

De instroom in de bijstand is de afgelopen jaren gestegen. Waar in 2007 het instroompercentage nog op 27% lag is dit in 2010 opgelopen naar 37%. De stijging van deze instroom is grotendeels te wijten aan de economische crisis. Het merendeel van de nieuwe instroom in 2010 (41%) had een werkgerelateerde reden (zoals einde WW of het verliezen van een baan zonder WW-rechten).

De gemeente heeft sterk ingezet op instroompreventie. Deze extra inzet heeft er toe geleid dat in 2010 en de eerste helft van 2011 43% van de aanvragen voor een uitkering uiteindelijk niet geleid heeft tot een daadwerkelijke toekenning. Wanneer we de uitstroom naar Werkpool buiten beschouwing laten komt de preventiequote uit op 32% in 2010 en 34% in 2011. Landelijk lag dit percentage in 2010 op 29%.

De (duurzame) uitstroom van cliënten

De gemeente Rheden heeft een redelijk stabiele uitstroom van cliënten. Gemiddeld stroomt ongeveer een derde uit. Van deze uitstroom ging in 2009 en 2010 iets meer dan een derde aan het werk of (terug) naar school. In de eerste helft van 2011 is de uitstroom uit de bijstand licht afgenomen. Ook het gedeelte van de uitstroom dat naar werk of studie ging lag in de eerste helft van 2011 met 29% lager dan in eerdere jaren.

Het terugvalpercentage;

Over het terugvalpercentage binnen de gemeente Rheden zijn geen cijfers bekend. Wel is gebleken dat de stopzetting van de loonkostensubsidie tot gevolg heeft gehad dat een deel van de klanten die met loonkostensubsidie uit de uitkering was gestroomd door het wegval- len van de subsidie het werk kwijtraakt en weer terugstroomt in de bijstand. Aantallen hiervan zijn tijdens het onderzoek niet bekend geworden.

de omvang van het granieten bestand (de cliënten die langer dan 5 jaar in de bijstand zitten)

Over de omvang van het “granieten bestand” is tijdens dit onderzoek geen objectieve informatie gevonden. Uit gesprekken blijkt dat het bestand redelijk stabiel is en dat het ongeveer 30% van de cliënten bevat. Deze informatie kan echter niet gestaafd worden.

Hoeveel mensen waarbij, in zekere mate sprake is van een maatschappelijk isolement, worden succesvol geactiveerd?

De gemeente Rheden registreert de ontwikkeling van klanten op de participatieladder. Het is echter onmogelijk om de stappen die op de participatieladder gemaakt zijn uit de systemen te draaien. De gerealiseerde doelen van afzonderlijke cliënten worden dus wel bijgehouden maar dat kan niet op een geaggregeerd niveau worden aangeleverd. Deze onderzoeksvraag is dan ook niet te beantwoorden.

Hoofdstuk 4

Informatievoorziening

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de informatievoorziening over re-integratie binnen de gemeente Rheden. Het gaat hierbij om de informatievoorziening binnen de ambtelijke organisatie, maar ook om de informatievoorziening naar de gemeenteraad. Aan de hand hiervan wordt antwoord gegeven op de volgende deelvragen:

- Worden de re-integratietrajecten geëvalueerd en het klantenbestand geanalyseerd?
- Heeft de gemeenteraad van de gemeente Rheden inhoudelijke en/of financiële beleidskaders vastgesteld?

4.1 Klant-, uitvoerings- en procesinformatie

Binnen de gemeente Rheden wordt gewerkt met het cliëntvolgsysteem Stratech. Registratie is volgens de consultants echter lastig in te passen in het dagelijks ritme en is dan ook niet altijd up to date. Hoewel de consultants redelijk goed op de hoogte zijn van elkaars werk en klanten, is de caseload niet gemakkelijk overdraagbaar. Dit heeft er volgens consultants onder andere mee te maken dat sommige zaken lastig op papier te zetten zijn, zoals de indruk van een klant.

Om beter zicht te krijgen op wat er met klanten gebeurt, zijn er binnen de gemeente digitale formulieren ontwikkeld die op een vast moment voor alle klanten moeten worden ingevuld. Dit zogenaamde "Uitvoeringsverslag Werk" gaat in op een aantal punten:

- De ingezette instrumenten
- De kosten
- De participatiepositie
- Het doel voor de cliënt
- De wijze waarop de resultaten worden gemonitord
- Het tussentijdse resultaat
- De (eventuele) vervolgstappen.

Het digitale formulier moet voor alle cliënten die op een traject zitten ingevuld worden. Doordat het formulier ook de doorlooptijd van een traject bevat is automatisch duidelijk wanneer de klant klaar is met zijn traject en er vervolgstappen moeten worden genomen.

Uit de interviews binnen de ambtelijke organisatie komt naar voren dat de gemeente Rheden moeite heeft gehad om het beleid goed te evalueren. De reden die hiervoor genoemd wordt is dat men geen referentie heeft omdat er (te) laat begonnen is met registreren. Tot en met 2008 was het vooral 'natte vingerwerk' als het ging om de vraag of de doelen bereikt waren. Daarna zijn er meer gegronde doelen gesteld.

In 2008 zijn er formats ontwikkeld waarmee de gemeente de resultaten van de trajecten goed kon monitoren. Deze formats zijn voor de re-integratietrajecten ingezet op harde doelstellingen. Voor participatie wordt ook de kwalitatieve kant meegenomen. Hoewel de ontwikkeling op de participatieladder wordt geregistreerd in de systemen kan dit om technische

redenen niet op geaggregeerd niveau uit het systeem gehaald worden. De resultaten zijn daarmee wel op individueel niveau zichtbaar maar een breder beeld ontbreekt.

De gemeente is zich bewust geweest van het gebrek aan evaluatie, maar geeft aan dat men, juist om te voorkomen langlopende niet werkende instrumenten toe te passen altijd heeft gekozen voor kortlopende verplichtingen. Op deze manier was het altijd mogelijk om te stoppen met een instrument wanneer dit niet voldeed aan de verwachtingen. Men geeft aan dat het belangrijk is om bij de inzet van beleid, instrumenten en middelen vooraf te benoemen wat de gemeente wil bereiken. Alleen dan kan bepaald worden of iets gewerkt heeft en of de kosten reëel zijn. In het verleden is hier niet altijd op gestuurd waardoor het moeilijk (zo niet onmogelijk) was om de resultaten te beoordelen.

De wethouder wordt iedere twee maanden geïnformeerd en hij ontvangt om de vier maanden een bestuursrapportage. Deze rapportage wordt met de wethouder besproken. Als er belangrijke ontwikkelingen zijn, is er ook tussentijds contact over het onderwerp.

4.2 Gemeenteraad

Om de gemeenteraad in staat te stellen zijn controlerende en toezichhoudende taken zo goed mogelijk uit te voeren, zal hij optimaal geïnformeerd moeten worden. Hierbij gaat het met name om een viertal aspecten

1. Informatie op maat, dus niet te gedetailleerd en niet onnodig uitgebreid, maar wel tijdig genoeg om te komen tot bijsturing waar dat nodig is.
2. Informatie aanbieden die aansluit bij geformuleerde doelstellingen.
3. Het in perspectief plaatsen van behaalde resultaten: doen we het beter dan in het verleden of doen we het beter dan vergelijkbare gemeenten.
4. Informatie zodanig aanbieden dat deze beleidsrelevant is. Bijvoorbeeld niet één plan voorleggen, maar enkele onderbouwde varianten die de gemeenteraad kan afwegen.

De informatie aan de gemeenteraad moet daarbij tijdig, volledig en betrouwbaar zijn. Met 'tijdig' wordt bedoeld dat de informatie op een zodanig moment openbaar wordt dat daar in de oordeelsvorming rekening mee gehouden kan worden. Met 'volledig' wordt bedoeld dat de informatie het beleid adequaat weerspiegelt en aansluit bij de informatiebehoefte van de gemeenteraad. Met 'betrouwbaar' wordt bedoeld dat de informatie geen materiële onjuistheden bevat. Dit zijn de minimale vereisten voor de informatie aan de gemeenteraad, zodat hij in staat wordt gesteld om goed toezicht te houden op de uitvoering van het re-integratiebeleid en invulling kan geven aan zijn controlerende taak.

De gemeenteraad van Rheden heeft beperkt kaders gesteld voor re-integratie. Feitelijk zijn er twee belangrijke indicatoren door de raad opgesteld:

- Het beleid moet binnen de beschikbare middelen worden uitgevoerd.
- Het bestand daalt jaarlijks met 5%

De raad heeft geen uitspraken gedaan over de wijze waarop deze doelen bereikt moeten worden en welke doelgroepen bediend moeten worden.

De gemeenteraad van Rheden ontvangt vier keer per jaar formele informatie over de uitvoering van re-integratie: de begroting, twee tussentijdse bestuursrapportages en de jaarrekening. Deze informatievoorziening is beperkt, maar geeft wel inzicht in de door de raad gestelde doelen. Uit de interviews blijkt dat als er behoefte is, de achterliggende cijfers voor de raad beschikbaar zijn. Hoewel de informatievoorziening inzicht geeft in de gestelde kaders, is het lastig om deze in perspectief te plaatsen. Zo ontbreekt een vergelijking over meerdere jaren en wordt de informatie ook niet vergeleken met andere gemeenten.

Naast de formele informatiecyclus wordt de raad een aantal keer per jaar via een informele oriëntatieavond bijgepraat over de WWB en sinds kort over de komende WWnV. Deze bijeenkomsten zijn louter informeel bedoeld en zijn niet bedoeld voor een politieke discussie. Tijdens deze bijeenkomsten wordt dieper ingegaan op wat de gemeente Rheden heeft uitgevoerd op het terrein van re-integratie en participatie. Bijvoorbeeld door het aantal trajecten en de resultaten te tonen. De raad krijgt hiermee mondeling informeel achterliggende informatie en cijfers te zien.

Uit een gesprek met een vertegenwoordiging van de raad blijkt dat de raad het onderwerp pas in 2011 zelf weer op de agenda heeft geplaatst. Daarvoor is re-integratie eigenlijk nooit onderwerp van gesprek geweest. Soms zijn er naar aanleiding van de jaarrekening, vragen gesteld maar in de praktijk blijkt re-integratie vooral in informele bijeenkomsten behandeld te zijn. Hierbij zijn geen politieke discussies gevoerd over de richting van het beleid. De vertegenwoordiging van de raad geeft aan dat zij tot 2011 gestuurd heeft op de financiën. Omdat de gemeente geen financiële problemen op het terrein van re-integratie liet zien is het niet verder behandeld.

In 2011 is vanuit de raad een initiatief genomen om meer informatie over re-integratie te krijgen. Hiervoor zijn de aangekondigde landelijke veranderingen en de ontstane tekorten leidend geweest. De raad wil door werkconferenties en meer inhoudelijke informatie zich nadrukkelijker op dit thema gaan ontwikkelen. Ondertussen is er bijvoorbeeld een discussie geweest over prestatie-indicatoren en vinden gesprekken plaats over de invulling van de Wet Werken naar Vermogen. Bij de nieuwe wet wil men betere kaders gaan stellen.

Tabel 27. Aspecten van informatievoorziening aan de gemeenteraad

1. De informatie is op maat, dus niet te gedetailleerd en niet onnodig uitgebreid, maar wel tijdig genoeg om te komen tot bijsturing waar dat nodig is.
Vier keer per jaar ontvangt de gemeenteraad informatie over de stand van zaken rondom re-integratie. Deze informatie is beperkt maar geeft grotendeels wel antwoord op de gestelde kaders. Doordat de financiën inzichtelijk zijn is bijsturing feitelijk mogelijk. Doordat de informatie zeer beperkt is, is het wel de vraag in hoeverre de bijsturing ook de effecten van het beleid beïnvloedt.
2. De informatie sluit aan bij geformuleerde doelstellingen.
De gemeenteraad heeft slechts zeer beperkte doelen en kaders opgesteld. Op de meeste doelen en kaders wordt aan de gemeenteraad gerapporteerd. Onduidelijk is in hoeverre het nagestreefde percentage klanten dat op traject zit behaald wordt.
3. Behaalde resultaten worden in perspectief geplaatst: doen we het beter dan in het verleden of doen we het beter dan vergelijkbare gemeenten?
De resultaten worden niet in perspectief geplaatst. Informatie wordt niet vergeleken met andere gemeenten en als er een vergelijking in tijd wordt gemaakt dan is deze alleen met het voorgaande jaar en niet in een bredere tijdsperiode.
4. Informatie wordt zodanig aangeboden dat deze beleidsrelevant is; bijvoorbeeld niet één plan voorleggen, maar enkele onderbouwde varianten, die de gemeenteraad kan afwegen.
De gemeenteraad krijgt van beleidsplannen een uitwerking. Er worden geen scenario's gegeven.

4.3 Beantwoording van de deelvragen

Worden de re-integratietrajecten geëvalueerd en het klantenbestand geanalyseerd?

De gemeente Rheden heeft haar trajecten tot en met 2008 niet duidelijk gemonitord en geëvalueerd. Dit werd veroorzaakt doordat er geen referentiekader was opgesteld. Het ontbreken van doelen voor instrumenten en trajecten heeft er toe geleid dat men niet kon zeggen of iets goed was of niet. Aangegeven wordt dat het vooral “natte vingerwerk” was. Dit blijkt ook uit het feit dat de gemeente niet in staat is om resultaten aan te leveren van trajecten en instrumenten van 2008 en eerder.

In 2008 zijn er formats ontwikkeld die meer inzicht moesten geven in de resultaten van instrumenten en trajecten en daarmee de effectiviteit. Daardoor kan er nu een goede monitoring plaatsvinden op trajecten. Voor participatie kan het effect nog steeds niet in beeld worden gebracht.

De gemeente is zich bewust geweest van het gebrek aan evaluatie, maar geeft aan dat men, om te voorkomen langlopende niet werkende instrumenten toe te passen, altijd heeft gekozen voor kortlopende verplichtingen (maximaal een half jaar). Op deze manier was het altijd mogelijk om te stoppen met een instrument wanneer dit niet voldeed aan de verwachtingen.

Heeft de gemeenteraad van de gemeente Rheden inhoudelijke en/of financiële beleidskaders vastgesteld?

De raad heeft zeer beperkte kaders gesteld op het terrein van de WWB. Feitelijk zijn alleen het binnen de budgetten blijven en een jaarlijkse daling van het bestand met 5% harde kaders die de gemeenteraad heeft benoemd. De raad heeft geen uitspraken gedaan over de

wijze waarop deze doelen bereikt moeten worden en welke doelgroepen bediend moeten worden.

Een vertegenwoordiging van de raad geeft zelf aan dat re-integratie tot 2011 geen prioriteit heeft gehad. Er werd gestuurd op financiën en omdat het daar goed mee ging is er weinig aandacht voor re-integratie geweest. In 2011 heeft de raad het onderwerp zelf op de agenda geplaatst. Hiervoor zijn de aangekondigde landelijke veranderingen en de ontstane tekorten leidend geweest. De vertegenwoordiging van de raad geeft aan bij het nieuwe beleid betere kaders te willen stellen, meer zicht hebben op de uitvoering en meer betrokken worden bij de beleidsvorming.

Hoofdstuk 5

Conclusies en aanbevelingen

De resultaten die de gemeente Rheden heeft bereikt op het terrein van re-integratie zijn in vergelijking met referentiegemeenten en het landelijke beeld positief. De daling van bestand is sterker en de uitstroom stabiel waar die elders sterk afneemt. Dit heeft wel als consequentie gehad dat er op het werkdeel tekorten zijn ontstaan. Ook is het bestand groter gebleven dan de landelijke prognoses waardoor ook op het inkomensdeel een tekort is ontstaan, maar hier wijkt de gemeente Rheden weinig af bij het landelijke beeld.

Het is echter de vraag of dit positievere beeld door gemeentelijke inspanning komt. Mogelijk zijn er andere redenen voor, zoals een beter presterende arbeidsmarkt of de demografische ontwikkeling of de economische structuur. Ook is onbekend of het eigen streven van de gemeente gehaald is of dat het beter had gekund. Hiervoor zijn verschillende redenen:

- De raad heeft geen eigen kaders gesteld.
- Er is geen “hard” beleid (op papier).
- De informatievoorziening was onvoldoende.

Hieronder zullen deze redenen verder uitgewerkt worden en aangevuld met aanbevelingen. Daarna zullen de overige bevinden weergegeven worden.

Geen eigen kaders

De gemeenteraad van Rheden heeft zeer beperkte kaders gesteld op het terrein van re-integratie. Feitelijk heeft zij besloten dat het beleid binnen de budgetten moet worden uitgevoerd en dat het bestand jaarlijks met 5% moet dalen. Deze kaders zijn een letterlijke vertaling van de uitgangspunten van de wet of afspraken tussen de VNG en het Rijk. Een eigen invulling van wat de gemeente Rheden op het terrein van re-integratie wil bereiken ontbreekt. Zo is het de vraag welke doelgroepen de gemeente wil bedienen en welk soort instrumenten men hiervoor wil inzetten.

Door het ontbreken van kaders is het ook moeilijk om te controleren of re-integratie goed wordt uitgevoerd of om hier op te sturen. Wanneer het beleid binnen de budgetten is uitgevoerd en het bestand is gedaald hoeft dit niet automatisch te betekenen dat de gemeente haar werk goed gedaan heeft. De afgelopen jaren bestaat ongeveer tweederde van de uitstroom uit de bijstand uit door de gemeente Rheden niet te beïnvloeden redenen als verhuizingen of het gaan samenwonen.

De gemeenteraad is de afgelopen tijd zoekende naar de rol op het terrein van re-integratie. De komende wetswijziging speelt hierin een belangrijke rol, maar ook de ontstane tekorten. Men geeft aan meer kaders te willen stellen, meer zicht op de uitvoering te willen hebben en meer betrokken te worden bij de beleidsvorming. Hoewel de raad hiermee een belangrijke stap neemt is het belangrijk dat men niet alles in één keer probeert te doen. Dit brengt het gevaar mee dat de grote lijn ondergesneeuwd raakt in discussies op detailniveau. De rol van de raad ligt bij het bepalen van de hoofdlijnen en controle daarop. De daadwerkelijke uitvoering ligt bij het college.

Aanbeveling:

Stel als raad kaders op die aangeven wat de gemeentelijke invulling van het re-integratiebeleid is. Om de structuur te behouden is het aan te bevelen hierbij in stappen te werken:

- Bepaal wat het doel van de gemeente Rheden is in het kader van re-integratie.
- Hoe moet dit doel bereikt worden?
- Welke doelgroepen moeten in dit beleid geholpen worden (doelgroeprioritering)?
- Welk soort instrumenten moeten hier aan bijdragen?
- Wat mag dit kosten?
- Hoe wil de raad geïnformeerd worden over de resultaten van het beleid. Hierbij geldt dat de raad de hoofdlijnen kiest, voorkom te veel detaillering in de vraag.

De rol van de raad is hierbij van belang. De vertaling van de kaders naar uitvoeringsbeleid ligt bij het college. Wel kunnen kaders worden bijgesteld als gevolg van wetwijzigingen, financiële tekorten of de economische omstandigheden daar aanleiding voor geven. In een keer alle kaders stellen voor nu en de toekomstige ontwikkelingen maakt het speelveld onoverzichtelijk. Het verdient daarom aanbeveling om kaders bij te stellen als de toekomst daar om vraagt.

Geen hard beleid (op papier)

Het ontbreken van gemeentelijke kaders heeft er ook in de vertaling naar beleid voor gezorgd dat het meerjarig beleidsplan geen andere doelen bevat dan de financiële budgetten en de daling van het aantal bijstandsuitkeringen. Daarnaast geeft het beleidplan alleen een overzicht van de mogelijke instrumenten die de gemeente kan inzetten in het kader van re-integratie, maar wordt onduidelijk welke de voorkeur hebben en waar de prioriteiten liggen.

Dat het beleidsplan zeer beperkt is betekent niet dat er binnen de organisatie geen keuzes gemaakt worden. Er zijn in de afgelopen jaren verschillende instrumenten ontwikkeld voor de doelgroep waarbij de daling van het bijstandsbestand en de ontwikkeling van klanten op de participatieladder centraal staan. Deze instrumenten worden of binnen de eigen organisatie uitgevoerd of door een externe partij.

Naast de ontwikkeling van instrumenten wordt er binnen de organisatie ook een prioritering in doelgroepen gehanteerd. Tot 2010 lag de prioriteit op het ontwikkelen van klanten. Daarna is de prioriteit verlegd naar de kansrijkere doelgroep en is uitstroom meer centraal komen te staan.

Deze aanpassingen in beleid en uitvoering worden echter niet systematisch vastgelegd. Er zijn wel losse collegebesluiten over deze onderwerpen.

Aanbeveling:

Laat tussentijdse veranderingen in beleid, instrumentarium en het doelgroepenbeleid terug komen in de informatievoorziening. Dit kan bijvoorbeeld in de maraps en een toelichting bij de jaarrekening. Op deze manier wordt inzichtelijk welke keuzes er gemaakt zijn en welke effecten hiermee zijn beoogd en behaald. Daarnaast kan de raad zich op deze manier over deze keuzes uitspreken.

De informatievoorziening was onvoldoende

Tot en met 2008 heeft de gemeente niet inzichtelijk kunnen maken wat de resultaten zijn geweest van de ingezette middelen. Op hoofdlijnen kon de ontwikkeling van het bestand getoond worden en de inzet van middelen was inzichtelijk. Door het ontbreken van een goede monitoring waren de resultaten op instrumentniveau niet aanwezig.

Door het ontbreken van een goed inzicht in de resultaten van de instrumenten is niet duidelijk in hoeverre deze hebben bijgedragen aan het bereiken van uitstroom uit de bijstand of de ontwikkeling van klanten. De organisatie heeft daarom nieuwe formulieren ontwikkeld en dit is nu wel mogelijk. Probleem hierbij blijft de ontwikkeling van klanten die geen traject voor arbeidsparticipatie volgen. De gemaakte stappen op de participatieladder worden wel geregistreerd maar technisch is het niet mogelijk om de ontwikkeling op een geaggregeerd niveau uit te draaien. Hierdoor blijft een groot deel van resultaten die bereikt zijn onzichtbaar. Omdat het bij de gemeente Rheden niet om hele grote aantallen gaat moet het ook mogelijk zijn om zonder systeem de gegevens zelf te aggregeren.

Daarnaast is er een matige informatievoorziening naar de raad geweest. De raad werd formeel alleen geïnformeerd over de bestandsontwikkeling en de financiën. Een achterliggende verklaring of een verdieping van beide aspecten ontbrak. Hiervoor zijn twee redenen aan te wijzen. In de eerste plaats heeft de raad nooit om deze informatie gevraagd, maar het is door de gebrekkige monitoring ook onduidelijk of deze informatie er wel was.

Aanbeveling

Zorg voor een goede informatievoorziening binnen de organisatie. Hierbij zijn drie niveaus van belang:

1. Binnen de organisatie moet op klantniveau bekend zijn wat de ontwikkeling van de klant is en de resultaten van ingezette middelen. En op instrumentniveau om het effect van het instrument te kunnen monitoren en beoordelen.
2. Voor het college moet er informatie beschikbaar zijn op geaggregeerd niveau.
3. De raad dient geïnformeerd te worden over de efficiëntie en de effectiviteit van het beleid op de punten waarvan zij zelf heeft aangegeven deze informatie te willen ontvangen.

Een goed werkend informatiesysteem maakt helder wat de effecten zijn van het gevoerde beleid en of de financiële middelen hier tot in verhouding staan.

Aanbeveling

Breng ook andere resultaten dan uitstroom in beeld. Dit maakt het inzichtelijker wat er binnen trajecten met klanten gebeurt en hoe het bestand zich ontwikkelt en waar de mogelijkheden liggen. Bijvoorbeeld stappen op de participatieladder of gevolgde opleidingen en cursussen. Op basis hiervan is beter mogelijk op specifiek beleid in te zetten of te sturen op het lopend beleid. Alleen registreren levert geen informatie op.

Besteding werkdeel

De gemeente Rheden heeft er in de uitvoering van haar re-integratiebeleid voor gekozen om een deel van de middelen uit het werkdeel in te zetten voor de inhuur van externen. Deze externen worden ingezet om klanten te begeleiden naar werk. Dit is toegestaan omdat de consultants zich direct bezig houden met het begeleiden van klanten in arbeidsparticipatie of maatschappelijke participatie. Als reden voor de inhuur wordt in de gesprekken genoemd dat de gemeente op deze manier flexibel is in haar personeelbestand. De raad heeft zich niet uitgesproken over deze inzet.

Aanbeveling

De rekenkamercommissie adviseert de raad om zich uit te spreken over het al dan niet inhuren van externe partijen vanuit het werkdeel.

Toekomst

De komende tijd staat de gemeente voor veel veranderingen. De Wet Werken naar Vermogen wordt ingevoerd en de AWBZ en de jeugdzorg worden gedecentraliseerd. Deze veranderingen worden binnen de gemeente Rheden opgepakt, maar zijn nog niet omgezet naar beleid. Bestuurlijk en organisatorisch bestaan er wel gedachten en visies over de toekomst. Binnen deze visie wordt nadrukkelijk gekeken naar het snijvlak tussen de WWB en de WMO. Hierbij gaat het om de vraag of er maatschappelijk rendement gehaald kan worden uit mensen die nog niet aan het werk zijn. Bijvoorbeeld door werken met behoud van uitkering bij zorgpartners of vrijwilligerswerk in het welzijnsveld. Deze koppeling wordt ook in het meerjaren beleidsplan 2008-2011 genoemd, maar is nog niet verder uitgewerkt. De veranderingen die op de gemeente afkomen gaan gepaard met een korting op de budgetten. Dit maakt het noodzakelijk dat er keuzes gemaakt worden. Met minder geld kan niet hetzelfde worden uitgevoerd.

Aanbeveling:

Vraag als het raad het college om voor de komende jaren een aanpak voor re-integratie te ontwikkelen die aansluit bij de veranderende situatie. Hierbij moet meer dan in het verleden zorgvuldig worden omgegaan met de inzet van middelen omdat deze beperkt zullen zijn.

Gezien de teruglopende budgetten en de eventuele tekorten binnen de WSW zullen keuzes gemaakt moeten worden. Hierbij gaat het ondermeer over welke doelgroepen wel of niet meer ondersteund moeten worden met re-integratie en hoe men omgaat met de nieuwe doelgroepen die op de gemeente afkomen zoals de WSW en Wajong. De door het college en organisatie genoemde koppeling met de WMO en eventueel met de AWBZ bieden goede mogelijkheden om het beleid te herijken.

De raad kan in haar kaderstellende rol hierop inspelen door richting te geven aan de ontwikkelingen. Omdat het werkterrein van gemeenten steeds breder wordt met steeds meer (en minder homogene) doelgroepen en afnemende financiële middelen wordt dit steeds belangrijker (zie bijvoorbeeld bijlage 3).

Bijlage 1 Toetsingskader

In de onderstaande tabel wordt de beoordeling van de normen uit het toetsingskader weergegeven.

Tabel 28: beoordeling toetsingskader

Onderzoeksitems	Norm	Is dit toetsbaar	Beoordeling
Beleid (vastgestelde doelen m.b.t. re-integratiebeleid):	Het beleid voldoet aan de wettelijke vereisten:		
	• Er zijn verordeningen	+	+
	• Er is beleid voor NUGGERS	+	+
	Het beleid is doelgericht	+	+/-
	De doelen en de operationalisering daarvan zijn SMART geformuleerd	+	+/-
Uitvoering (inzet van re-integratie instrumenten):	Het beleid is consistent in schrift en uitvoering	+	+
	Het instrumentarium sluit aan bij de doelen uit het beleid	+	+/-
	Er zijn duidelijke resultaat afspraken met betrekking tot de uitvoering	+	-
	Resultaten zijn afgezet tegen doelen en taakstellingen	+	+/-
Verantwoording aan de raad	Informatie is op maat	+	+/-
	Informatie is tijdig	+	+
	Informatie sluit aan bij de doelen	+	+/-
	Informatie is in perspectief (vergelijking in tijd en met andere gemeenten)	+	-
	Informatie is volledig	+	+/-
Budgettair	Resultaten worden afgezet tegen doelen, taakstellingen en kosten	+	+/-
	Kosten per instrument zijn inzichtelijk	+/-	+/-
	Het beleid is uitgevoerd binnen de beschikbare middelen	+	-

Bijlage 2 Bronnen en interviews

Algemene bronnen

- CAB (2009/2010) Divosa monitor 2009&2010, in opdracht van Divosa, Utrecht
- CAB en Atlas voor gemeenten (2007/2008) Divosa Monitor 2007& 2008, in opdracht van Divosa, Utrecht
- IWI (2006) De rol van de gemeenteraad bij de Wet werk en bijstand, Den Haag
- Rekenkamer Amsterdam (2007): Re-integratie - begeleiding van bijstand naar werk, Amsterdam
- Rekenkamercommissie Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel (2007), Doeltreffendheid en doelmatigheid van re-integratie, Streekraad Oost-Groningen (2004), Monitor re-integratie Oost-Groningen, Groningen
- Rekenkamercommissie Utrecht (2006) Maak werk van bijstand, Utrecht
- RWI (2008) Sturingsinformatie lokaal re-integratiebeleid, Den Haag
- RWI (2008) Sturingsinformatie lokaal re-integratiebeleid, Den Haag
- SEO (2006), Van bijstand naar werk in Amsterdam, Amsterdam
- SEOR (2006), Het gebruik van prikkels in de bijstand, Rotterdam

Bronnen van de gemeente Rheden

- Coalitieakkoord 2007-2010
- Coalitieakkoord 2010-2014
- Jaarrekening en jaarverslagen
- Managementrapportages 2008 & 2009, 2009 & 2010 en 2011 t/m juni
- 'Meewerken in Rheden'. Meerjarenbeleidsplan re-integratie en Handhaving Wet Werk en Bijstand 2008 t/m 2011
- Werkladder gemeente Rheden
- Verordening activering en re-integratie Wet werk en bijstand d.d. 27 mei 2008
- Verordening cliëntenparticipatie WWB en WIJ 2009
- Verordening toeslagen en verlagingen WIJ 2009
- Verordening toeslagen en verlagingen WWB normen 2006
- Contracten Direct Werk, INU, Pilot Loondispensatie, Overbruggingsbanen, Werkpool en Workfast
- Managementinformatie Workfast en Werkpool
- Uitvoeringsbesluit activering en re-integratie WWB
- Cijfermateriaal gemeente Rheden

Geïnterviewde personen

- Dhr. Vugts, wethouder gemeente Rheden
- Dhr. Martens, sectormanager Maatschappelijke Zaken gemeente Rheden
- Dhr. Kettelerij, programmamanager Maatschappelijke Zaken gemeente Rheden
- Dhr. Tiel-Groenesteege, beleidsmedewerker re-integratie gemeente Rheden
- Dhr. Turk, financiën/interne controle gemeente Rheden
- Mw. Leeuwis, arbeidsconsulent gemeente Rheden
- Mw. Maatkamp, arbeidsconsulent gemeente Rheden

- Mw. Vreenegoor, arbeidsconsulent gemeente Rheden
- Mw. Regeling, werkgeversservicepunt Alert
- Dhr. Offringa, Presikhaaf Bedrijven

Bijlage 3 Ontwikkeling budgetten

Het ministerie van Sociale zaken heeft een rekentool ontwikkeld op basis waarvan de toekomstige hoogtes van het werkbudget en het WSW-budget in kaart gebracht kunnen worden. Bij de invoering van de WWnV zullen deze budgetten samengevoegd worden tot één participatiebudget

De onderstaande tabel geeft een globale indicatie van de ontwikkeling van het participatiebudget voor de gemeente Rheden tot 2015. Bij de verdeling van middelen voor de WSW/beschutte arbeid wordt uit gegaan van een voorlopige berekening van de afbouw van het zittend bestand. Bij de verdeling van middelen voor re-integratie, inburgering en educatie is uitgegaan van een onveranderd aandeel in de verdeling van het macrobudget. De budgetten geven een indicatie, maar kunnen afwijken van de daadwerkelijke budgetten.

Tabel 29. Indicatie omvang nieuwe participatiebudget voor de WWnV

	2012	2013	2014	2015
SZW-bijdrage Wsw/beschutte arbeid (fictief)	7.820.018	7.350.027	6.559.556	6.142.997
SZW-bijdrage re-integratie (fictief)	1.570.923	1.653.658	1.653.331	1.725.101
BZK-bijdrage inburgering (fictief)	250.942	115.587	0	0
OCW-bijdrage educatie (fictief)	259.448	123.845	123.845	123.845
Totaal Participatiebudget	9.901.331	9.243.116	8.336.732	7.991.944

Bron: ministerie SZW

Ook Cedris, de brancheorganisatie van SW-bedrijven heeft een rekentool ontwikkeld op basis waarvan toekomstige budgetten in beeld gebracht worden. Hierbij is uitgegaan van landelijke gemiddelden en onveranderde verdeelmodellen. Daarnaast gaat het model ervan uit dat tekorten in de WSW opgevangen worden door het re-integratiebudget. De budgetten zijn indicatief en kunnen in de partij afwijken.

Tabel 30. indicatie WSW en re-integratiebudget WWB 2011 en 2015

		Inkomsten	verplichtingen	Wat blijft over voor re-integratie
2011	wsw	7.399	7.756	
	wwb	1.066		
	totaal	10.268	7.756	2.515
2015	wsw	6.879	6.916	
	wwb	1.006		
	totaal	7.885	6.916	0.969

Bron: Cedris

Bijlage 4 Beschrijving instrumenten

Direct Werk

In het verleden werd Direct Werk uitgevoerd door Presikhaaf Bedrijven. Momenteel maakt de gemeente Rheden geen gebruik meer van Direct Werk. Direct Werk bestond uit een motivatie- en introductietraining gedurende een week, gevolgd door een werktraining van zes weken (bestaande uit onbetaald werk voor 20 uur per week) en tot slot bemiddelingsactiviteiten voor de duur van zes maanden. De gemeente had de verplichting jaarlijks een minimum aantal cliënten op Direct Werk te plaatsen.

Overbruggingsbanen

Overbruggingsbanen zijn bedoeld voor uitkeringsgerechtigden die op de wachtlijst staan voor de WSW. Deze mensen krijgen een overbruggingsdienstverband aangeboden bij Presikhaaf Bedrijven tegen het wettelijk minimum loon. De duur van dit dienstverband is maximaal 18 maanden.

INU

INU wordt uitgevoerd door Presikhaaf Bedrijven en is bedoeld voor cliënten die in staat zijn om te werken maar niet mee willen werken aan bemiddeling of een traject naar betaald werk. Incidenteel heeft de gemeente Rheden met dergelijke cliënten te maken. Het INU-dienstverband is een tijdelijk dienstverband van maximaal drie maanden bij de Stichting Motivatie tegen het wettelijk minimum loon. Het gaat hier om een gesubsidieerd dienstverband.

Workfast

Workfast wordt uitgevoerd door Scholtens detachings BV. Het is bedoeld voor nieuwe instroom in de bijstand en mensen die nog maar korte tijd een WWB-uitkering ontvangen. Het gaat hier om een kortdurend, maar intensief project, waarbij cliënten zich minimaal 36 uur per week moeten inzetten voor sollicitatieactiviteiten. Activiteiten als gedragstraining en het oefenen van gesprekstechnieken kunnen deel uitmaken van Workfast. Workfast is gevestigd in het gemeentehuis van Rheden. Volgens geïnterviewden is het doel om binnen zes weken uitstroom te realiseren.

Werkpool

Werkpool wordt uitgevoerd door Presikhaaf Bedrijven en activeringscentrum 2Switch. Binnen werkpool worden leerwerktrajecten aangeboden. Hiervoor moeten opdrachtnemers werk op maat regelen voor de cliënt, dat bij voorkeur plaatsvindt bij reguliere, lokale werkgevers. Presikhaaf en 2Switch zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning en begeleiding van de cliënten. Bij het zoeken van werkgevers werken opdrachtnemers onder andere samen met Alert. Werkpool bestaat uit een praktijkassessment van vier weken en twee leer-/werkfasen. De gemeente heeft de verplichting minimaal 30 klanten per jaar te leveren. In de periode voor 2011 vond Werkpool plaats met loonkostensubsidie. Momenteel worden cliënten geplaatst met behoud van uitkering.

Pilot Loondispensatie

Ook de pilot Loondispensatie wordt uitgevoerd door Presikhaaf Bedrijven, waarbij de loonwaardemeting gebeurt door Arbolab. *'Loondispensatie houdt in dat de werkgever mag af-*

wijken van de Wet minimumloon (WML) en een loon mag betalen dat onder het wettelijk minimumloon ligt als de werknemer door een beperking niet in staat is, om het wettelijk minimumloon te verdienen'.

Bijlage 5 Resultaten trajecten

Alert

Het werkgeversservicepunt Alert heeft in de periode 2009-2011 190 personen geplaatst. Hiervan zijn 91 bijstandsgerechtigden van de gemeente Rheden (87 van de gemeente, 4 van Werkpool). De overige uitgestroomde personen waren klanten van het UWV.

Bij de consultants van de gemeente Rheden bestaat het beeld dat Alert meer werk doet voor het UWV dan voor de gemeenten. Dit kan verklaard worden doordat men werkt vanuit een werkgeversbenadering. Een werkgever heeft liever iemand die direct goed inzetbaar is en daar past de doelgroep van het UWV WERKbedrijf volgens de consultants beter bij. In de praktijk blijkt dit erg mee te vallen: in 2009 en 2010 werden er meer mensen van de gemeente geholpen dan van het UWV

Het is lastig te zeggen hoe effectief de inzet van Alert precies is geweest, aangezien niet duidelijk is hoeveel cliënten van de gemeente zij in totaal toegewezen heeft gekregen en voor hoeveel cliënten zij geen plaatsing heeft weten te realiseren.

Tabel 31. Resultaten Alert

Geplaatste klanten:	2009	2010	2011
Regulieren baan	14	55	62
Proefplaatsing	7	8	0
Subsidiebasis	13	6	10
Stageplek/BBL	2	12	0
Detachering	0	1	0
totaal	36	82	72
Klanten afkomstig van			
UWV	9	37	30
Presikhaaf	2	2	1
Gemeente	25	25	37
ROC	0	4	0
Werkpool	0	3	1
Nugger	0	4	0
Werk naar werk	0	7	3
Totaal	36	82	72

Bron: gemeente Rheden

Workfast

Workfast is gericht op snelle uitstroom uit de bijstand. Voor 65% van de cliënten die uit het traject Workfast stromen, wordt dit binnen drie maanden dan ook gerealiseerd. Van de 22 cliënten die het traject Workfast in 2011 succesvol hebben afgerond en dus uit de bijstand stromen, zijn 16 personen uitgestroomd naar regulier werk, drie personen zien af van (verdere) ondersteuning en drie personen gaan studeren en krijgen studiefinanciering. Van de cliënten die het traject niet succesvol hebben afgerond, moesten tien mensen het traject voortijdig beëindigen, voor twee personen is de termijn van drie maanden verstreken.

Tabel 32. Resultaten Workfast

Workfast	2011
Instroom	
< 7 maand uitkering	46
> 7 maand uitkering	14
Nog in traject	26
Uitstroom (tijdens of na afloop traject)	34
- <i>Succesvol afgerond</i>	22
- <i>Niet succesvol afgerond</i>	12
- % succes	65%

Bron: gemeente Rheden

Werkpool

Ook Werkpool is een instrument gericht op snelle uitstroom en wel naar gesubsidieerde arbeid. Dit instrument is minder effectief dan Workfast en leidt in 2010 tot 38% en in 2011 tot 56% uitstroom naar regulier werk. Een vrij groot gedeelte van de uitstroom in 2010 is niet succesvol. In 2011 ligt dit percentage op 44%. De meeste trajecten, 40 in totaal over 2010 en 2011, worden van rechtswege gestopt. Daarnaast ziet een aantal cliënten af van het werkaanbod, heeft een aantal te maken met ziekte of ernstige persoonlijke omstandigheden en is het project voor een aantal cliënten gestopt wegens verwijtbaar gedrag.

De instroom in Werkpool ligt in 2011 een stuk lager dan in 2010. Dit heeft te maken met de hoge kosten van het instrument en de beperkte financiële middelen van de gemeente. In 2011 is de gemeente begonnen met de afbouw van het instrument. Eind 2011 is men met het project gestopt vanwege de hoge kosten. Op dat moment zaten er nog drie mensen in het traject. Hoe hoog de kosten van Werkpool precies zijn is uit de stukken van de gemeente Rheden overigens niet te herleiden.

Het stoppen met de Werkpool heeft als consequentie dat klanten die niet zonder loonkostensubsidie of gesubsidieerde baan aan het werk konden blijven weer terug stroomden naar een uitkering. Afhankelijk van de tijd dat men gewerkt heeft stroomden deze klanten naar de WW of WWB.

Tabel 33. Resultaten Werkpool

Werkpool	2010	2011
Instroom	110	39
Nog in traject	0	3
Uitstroom (tijdens of na afloop traject)	110	36
- <i>Succesvol afgerond</i>	42	20
- <i>Niet succesvol afgerond</i>	68	16
- % succes	38%	44%

Bron: gemeente Rheden

Bijlage 6 Terminologie en afkortingen

Anw:	Algemene nabestaanden wet.
AWBZ:	Algemene Wet Bijzonder Ziektekosten. Wordt in 2013 deels overgedragen aan gemeenten
BBL:	Beroeps Begeleidende Leerweg. Een beroepsopleiding waarbij een leerling vier dagen per week als leerling werknemer in een bedrijf werkt en daarnaast 1 dag per week een opleiding volgt.
Bemiddelingstraject:	Traject gericht op het begeleiden van de klant naar werk.
Huishoudenstoets:	In 2012 ingevoerde regeling binnen de WWB waarbij gesteld wordt dat binnen één huishouden slechts één gezamenlijke uitkering verstrekt wordt. Bij de bepaling van de uitkering wordt het inkomen van alle inwonende gezinsleden als uitgangspunt genomen.
IAU:	Incidenteel Aanvullende Uitkering.
Inkomensdeel:	Rijksuitkering aan gemeenten voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen.
Loondispensatie:	Instrument waarbij dat de werkgever minder dan het wettelijk minimumloon mag betalen als de werknemer door zijn arbeidsbeperking minder productief is, en daarmee een lagere loonwaarde heeft.
Loonwaarde:	De arbeidsprestatie van een werknemer, gegeven diens eventuele arbeidsbeperkingen in een bepaalde functie op een bepaald moment.
Netto participatie:	Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de potentiële beroepsbevolking.
Nugger:	Niet uitkeringsgerechtigde.
Participatiebudget:	Gebundelde rijksuitkering aan gemeenten voor re-integratie, inburgering en scholing.
Participatieladder:	Instrument op basis waarvan bepaald kan worden in hoeverre een burger, bijvoorbeeld een bijstandsgerechtigde of een wijkbewoner, meedoet in de samenleving.
Werkdeel:	Gedeelte van het participatiebudget dat bestemd is voor re-integratie en participatie van bijstandgerechtigden, niet-uitkeringsgerechtigden en Anwers. Wordt ook wel SZ deel genoemd
Tegenprestatie:	In 2012 ingevoerde regeling binnen de WWB waarbij gemeenten de mogelijkheid hebben om bijstandgerechtigden te verplichten een tegenprestatie te leveren voor de ontvangen bijstandsuitkering.
Wajong:	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapte.

WIJ:	Wet Investeren in Jongeren.
WMO:	Wet Maatschappelijke Ondersteuning.
WSW:	Wet Sociale Werkvoorziening.
WWB:	Wet Werk en Bijstand.
WWnV:	Wet Werken naar Vermogen.



CAB *fundeert* beleid

CAB

Martinikerkhof 30, 9712 JH Groningen

T (050) 311 51 13

E cab@cabgroningen.nl

I www.cabgroningen.nl

KvK 02060926

BTW NL806242139